

Tartalom:

Rövid hírek, információk
Programjaink
Cikkek innen-onnan
Élet a kódok mögött (befejező cikk)
Könyvek és filmek
Márai 13.
Versek

Rövid hírek, információk

Önkéntes segítők a tehetség gondozásban

<http://www.szabadsfold.hu> 2010. március 26.

Magyarországon ma több ezer halmozottan hátrányos szociális helyzetű gyermek él, akik a sportban vagy valamely művészeti ágban tehetségesek. Segítség híján azonban a bennük szunnyadó források nem törhetnek a felszínre.

A Messzehangzó Tábor Alapítvány azzal a céllal született, hogy a tehetséges, de támogatásra szoruló kisiskolás gyerekeket felkarolja. A tehetség gondozás egyik hatékony iskolán kívüli eszköze a nyári táborozást tartják. A táborban a gyermekek – szakemberek segítségével – átfogó képet kapnak az adott érdeklődési körükről, miközben fejlesztik énképüket.

A táborban gyermekszerető, képzett önkéntes csapat segíti a gyerekeket abban, hogy aktív, felszabadult, élményekben gazdag hetet élhessenek át. Önkéntesekre pedig mindig szükség van, ezért az alapítvány április 3-ig várja azoknak a 20. életévüket betöltött érdeklődőknek a jelentkezését, akik empátikusak, csapatjátékosok, alkalmazkodók, kreatívak, kommunikatívak, vidám és kiegyensúlyozott személyiségek, s szívesen vennének részt a táboroztatásban.

További információ a 36 1 225 3582-es telefonszámon, vagy a messzehangzo.hu weboldalon található.

Május 25. az Eltűnt Gyerekek Világnapja

Május 25-én az eltűnt gyerekekre emlékezünk. Azokra, akik csak elcsellengetek, és szerencsére rövidesen előkerültek, és azokra is, akiket nem sikerült megtalálni. Az Eltűnt Gyerekek Világnapja arra hívja fel a figyelmet, hogy vigyázzunk gyerekeinkre, tegyünk meg mindent azért, hogy ne váljanak bűncselekmény áldozatává, vagy ne érezzék úgy, hogy számukra az egyetlen lehetőség otthonuk elhagyása.

A világ különböző országaiban különböző szempontok alapján regisztrálják, hogy hány gyerek tűnik el. A becslést több millió, de pontos, összehasonlítható statisztikák nincsenek arról, hogy hány gyerek tűnik el és milyen módon évente a világon.

A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány azt a gyereket tekinti eltűntnek, aki a szokásos lakóhelyéről elmegy, és nem tudható róla, hogy hol van. Vannak gyerekek, akik a számukra elviselhetetlen körülmények miatt döntenek úgy, hogy elmenekülnek otthonukból, és választják a biztos rossz helyett a bizonytalanság veszélyeit. Amit a gyerek eltűnése előtt átél, annak sok felnőtt tanúja van, esetleg még segítséget is kér a gyerek némelyiktől. Az eltűnési ügy nem akkor kezdődik, amikor már nincs meg a gyerek. Fontos lenne, hogy figyeljünk a

jelzésekre, akkor segítsünk a bajban lévő gyerekeknek, amikor még lehet. Az otthonából elmenekült gyerek beláthatatlan veszélyeknek teszi ki magát. A felelősség nemcsak azoké, akik miatt a gyerek menekül, hanem azoké is, akik nem veszik észre a jelzéseit.

A Kék Vonal ingyenesen hívható gyerektelefon szolgálata 06 80 505 000; az eltűnések megelőzésének egyik eszköze. Az Eltűnt Gyerekek Munkacsoport konkrét segítséget nyújt: a szökésben lévő gyerekeknek abban, hogy minél előbb biztonságos helyre kerüljön, és hogy rendeződhesen kapcsolata hozzátartozóival, gondozóival. Az eltűnt gyerek hozzátartozóinak lelki támasz nyújtásával, a konkrét tennivalók áttekintésével, a rendőrséggel, hatóságokkal való kapcsolattartás elősegítésével, a megkerülés után a gyerek családba való visszailleszkedésének moderálásával segít a Kék Vonal.

Határokon átnyúló gyerekelősegítési ügyekben az Eltűnt és Szexuális Kihasznált Gyerekekért alakult Európai Föderáció (European Federation for Missing and Sexually Exploited Children) tagjaként a Kék Vonal igénybe veszi társszervezetei, és általuk a helyi hatóságok segítségét.

Programjaink

Dátum	Nap	Időpont	Megnevezés
ÁPRILIS			
Április 8.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Április 19.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Április 26.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	OT megbeszélés
MÁJUS			
Május 3.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Május 20.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Május 31.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	OT megbeszélés
JÚNIUS			
Június 10.	csütörtök	17 ³⁰ – 20 ⁴⁵	Szupervízió
Június 21.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Június 28.	Hétfő	17 ⁰⁰ – 22 ⁰⁰	Évadzárás

▲ miskolci szolgálattól van egy látogatásra meghívásunk, aminek a szervezése még folyik. Valószínűleg május elején, egy pénteki napon mennénk vendégségbe. A következő stábon megbeszéljük a részleteket és az időpontot is véglegesítjük.

Cikkek innen-onnan

Telefonos lelki elsősegély

"Otthon kiabálunk, ha megaláz a főnök"

2010.02.05. | [Máger Judit](#)

A szakma lelkiismereti őrpontjai – így definiálta Buda Béla pszichiáter a telefonos lelki elsősegély-szolgálatok szerepét. A megfogalmazás arra utal, hogy a hívást kezdeményezők gondolják az aktuális társadalmi problémák olyan keresztmetszetét adják, amivel máshol – legalábbis ilyen töménységben – nem lehet találkozni.

http://medizona.hu/egeszseg/20100205_telefonos_lelki_elsosegely.aspx?s=201025nl

Magány, lelki egészség, testi gondok: a felsorolás a segélyvonalakra érkező hívások leggyakrabban előforduló témáit jelzi. A listavezető krízishelyzet egy egész lelki problémakört takar, hiszen ahogy Szabóné Kállai Klára klinikai pszichológus, a Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetségének elnöke, a békéscsabai szolgálat vezetője mondja, a magány sokszor nem azt jelenti, hogy valaki egyedülálló. A családon belüli elszigeteltség, a kapcsolatokból való kirekesztettség komoly lelki válságot okozhat. S bár a bajban lévő igyekszik a környezete felé jelezni, hogy válságban van, de az üzenetet sokszor nehezen kódolható. Akár azért, mert rosszul fogalmazza meg – gondoljunk a tizenévesek időnként agresszív viselkedésére, ami sokszor elkeseredettséget, gondot takar – akár azért, mert egyszerűen nem ismerjük fel a segélykiáltást – magyarázza a szakember, majd további példát is mond. „Kutatások bizonyítják, hogy az öngyilkosságra készülők kétharmada – a szuicidum elkövetése előtti egy hónapon belül – megfordul valamilyen egészségügyi intézményben, vagyis például gyomorfájásra panaszkodva próbál áttételesen segítséget kérni. Régóta ismert a „cry for help” fogalma: az öngyilkossági tett elkövetése előtt szinte minden ember jelzi valamilyen formában a szándékát, akár úgy, hogy elmegy egy belgyógyászati szakrendelésre. Az öngyilkosok nem meghalni akarnak, hanem másképpen élni” – hívja fel a figyelmet a lélekbúvár.

Kézdi Balázs pszichológus az 1970-es évek közepén megjelent *Negatív kód* című könyvében írja le, hogy az öngyilkosságra készülők beszédmodját a tagadó grammatika uralja, de emellett hangsúlyos szerepet kap a mondandójukban a veszteségekre, a megszűnésre utaló általános vagy konkrét tartalom. Elsajátítható az áttételes jelzések dekódolása, jó példa erre a finnek esete. Mivel az északi államban rendkívül magas volt az öngyilkossági arány, ezért igen szigorú népegészségügy programot vezettek be: ennek részeként kötelezően oktatták, hogyan lehet felismerni a rejtett segélykiáltásokat” – említ egy sikeres, csökkenő öngyilkossági adatokkal alátámasztott kezdeményezést Kállai. Ma Magyarországon 22 lelki elsősegély vonal működik, ezek közül hatot lehet éjjel-nappal hívni. Azt gondolnánk, az éjszakai órák a legforgalmasabbak, ám sok hívás érkezik a déli órákban, és este 6-7 körül is: persze a legkritikusabb időszak továbbra is a hajnali 2-3 óra. Hivatalos meghatározás szerint az öngyilkosság-megelőzés, a krízisintervenció és a mentálhigiénés prevenció a szolgálatok feladata. Hétköznapi nyelven megfogalmazva a telefonos elsősegélynyújtás a legfontosabb szerepe az, hogy „sürgősségi ellátást nyújtunk a hívónak, amivel átsegíthetjük őt az akut helyzeten – hangsúlyozza a szövetség elnöke.

Lelki segítséget egyelőre csak vezetékes telefonról lehet ingyenes kérni, a mobilról történő hívás nem díjmentes. Valószínűleg ez az egyik oka annak, hogy a szolgálatokhoz érkező hívások száma drasztikusan csökkent. „Míg néhány éve közel egymillióan tárcsázták a számokat évente, ma már fele ennyien sem. Ez persze nem azt jelenti, hogy kevesebb lenne a gond, sokkal inkább azt, hogy az emberek egyre kevésbé mernek segítséget kérni” – véli Buza Domonkos, pszichológus, a szövetség tiszteletbeli elnöke. Majd folytatja: az emberek elvesztették az intézményekbe, a szakértő kapcsolatokba vetett bizalmukat és visszavonultak a saját, szűk világukba. Ugyanakkor az egzisztenciális bizonytalanság, a munkahelyi stressz állandó nyomás alatt tartja őket, nincs megfelelő terepük a feszültségoldásra. Jobb híján a család lett a lelki személggyűjtőhely: otthon kiabálnak, ha megalázza őket a főnök – ad rövid társadalomlélektani körképet Buza.

A beérkező hívások is tükrözik az általános lelkiállapotot. A morális, a társadalmi, és a gazdasági válság okozta bizonytalanság és reménytelenség pontosan érzékelhető. Ahogy a tiszteletbeli elnök mondja, a telefon a krízishelyzetekben nagyon jó eszköz. „Anonim, nem kell bemutatkozni, a kapcsolatfelvételt a hívó kezdeményezi: ez bizonyos biztonságot ad, hiszen ő dönti el, mikor fejezi be a beszélgetést. Azzal, hogy telefonál, egy kis időt nyer, és reményt arra, hogy a kibírhatatlannak érzett problémájával egy idegen segítségével szembe tudjon nézni. Mivel beszélgetünk, rákényszerül arra, hogy kerek mondatokban fogalmazza meg a gondját: ahogy mesél, csökken a benne lévő feszültség, s így már könnyebb megoldást, vagy valamiféle kiutat találni. Maga a helyzet – ő beszél, én hallgatom és kérdezek – ad biztonságot és nyugalmat neki” – ad bepillantást a munka folyamatába Buza Domonkos.

Azt már a békéscsabai szolgálat egyik önkéntes segítője teszi hozzá, hogy valóban sokkal könnyebb egy idegennek kiönteni a szívünket, akár átmeneti lelki zűrzavarról, aki öngyilkossági gondolatokról legyen szó. A névtelenség feladása, pontosabban a személyes segítség csak nagyon ritkán és kiélezett helyzetben engedhető meg: ilyen volt az, amikor egy fiatal lányt – aki hetek óta ki sem mozdult a lakásból, nem evett, nem ivott, a depressziója szinte már teljesen életképtelenné tette – bevittem a pszichiátriára” – idéz fel egy személyes esetet beszélgetőtársunk. A telefonos segítők nem adnak tanácsot, és az sem céljuk, hogy a hívóval az élet értelméről beszélgessenek. S bár Magyarországon nem készült hatékonysági vizsgálat arról, mennyire eredményes a szolgálatok munkája, az biztos visszajelzésnek tekinthető, ha a hívó megnyugszik a beszélgetés végére: jól hallható, ha máshogy veszi a levegőt, máshogy intonál. De az is előfordul, hogy a hívó később beszámol élete alakulásáról: ezzel köszöni meg a korábbi, segítő beszélgetést.

A szexmegvonással büntető nő maga felett is ítélkezik

A konfliktus rendezése helyett a konfliktus mélyítésének az egyik leghatékonyabb eszközéről értekezünk, hívjuk szexsztrájknak vagy szándékos megvonásnak. Hagyományosan inkább a nők szoktak az erődemonstráció e sokat kárhozott eszközével élni, a bosszú mégsem olyan édes, mint gondolnánk. Az üzenet ugyanis valamilyen formában visszaér a feladóhoz.

Sokan vallják, hogy néma, mártírom szótlansággal tüntetni a létező legaljasabb büntetésforma, amelynek az igazságtartalmát egyetlen percig sem vitatjuk, ezúttal azonban szélesebbre tárjuk az ollót, és a szexmegvonást mint fegyvert is górcső alá vesszük. Hogy a szexuális elutasítás, a saját test megvonása a társtól bűnös cselekedet, arról már a Biblia is megemlékezik, de a közelmúltban sűrűn elővett és feldolgozott Arisztophanész-darab, a Lüsizisztraté is hasonló témát jár körül. Sőt: kenyai nők egy jelentős csoportja néhány évvel ezelőtt egyenesen szexsztrájkba kezdett, hogy az ország vezetőit jobb belátásra bírják, és nyomást gyakoroljanak a kormányra a béke megteremtésére - még a prostituáltakat is megfizették, hogy ne akadályozzák a bojkottot.

A hatalom íze

Nekünk eszünk ágában sincs a választások előtt efféle össznépi "böjtre" szólítani, nem is igen hisszük, hogy rendet szülne a káoszban, egy párkapcsolat megnyomorítására azonban éppen elégségesnek bizonyulhat az ilyen típusú büntetés - és legyen is ez a kulcsszó. Hiszen nem csökkent szexuális vágyról,

szexuális "anorexiáról" beszélünk, hanem hatalmi birkózásról és erőfitogtatásról, amelyben szépen kidomborodik a szándékosság. Hangsúlyozni talán azért fontos mindezt, mert a hagyományosan kapcsolati kiégésnek nevezett jelenség egyik gyakori kísérőtünete a gyengédség megtagadása a másiktól, de míg férfiaknál ez nem szükségszerűen érinti a szexualitást, addig a nők esetében jóval gyakoribb - akár önkéntelenül is. A kapcsolatra mázsás súlyként nehezedő bizonytalanságérzés nemcsak a "nagy közöst", de a feleket külön-külön is gyengíti, így utolsó mentsvárként marad a remény, hogy legalább ezzel a markunkban tarthatjuk a másikat, ha máshogy már nem tudunk erőt demonstrálni.

Elvégre az önbecsülésünk, az önértékelésünk a tét.

És pontosan tudjuk, hogy a kapcsolat sarkköveit morzsoljuk szét azzal, hogy olyan ösztönökre és elemi igényekre mondunk nagy büszkén nemet, amelyek felett - úgy véljük - hatalmunk van, és e hatalommal visszaélni bármikor jogunk is. Természetesen nem a néha-néha fejfájásra hivatkozó szólalomokra célunk vagy a menstruációs görcsökkel palástolt hullafáradtságra. Arra, amikor haragból, bosszúból, sértettségből vagy féltékenységből ott szorongatjuk meg a másikat, ahol talán a leggyengébb: "nem eszek a főzőtdből", "nem fekszem le veled", "köpök a bocsánatkérésedre". Amikor tehát vélt vagy valós sérelmeinket ekképp próbáljuk megtorolni, és a győzelmi mámor non plus ultrája, ha a másikat szenvedni, feszengeni, kínlódni látjuk, mert a vágyai kielégüléséhez (legyen az bármilyen alapvető igény) mi magunk lennénk az egyik kulcs.

Tort ülni sem akkora öröm

A bosszúálló szemétkedés persze kemény vád, és mielőtt ennyivel le is tudnánk az ehhez az eszközhöz folyamodók jellemzését, érdemes belehallgatni a kazetta B oldalába is. "Már fél éve ment az állandó veszekedés, hogy szedje már össze magát, ne igyon annyit, ne késsen el örökké a munkájából. Semmi eredménye nem volt. Nekem meg az eszközeim is fogyni látszottak. Nem tudtunk soha annyira összeveszni, hogy rá öt percre ne lett volna kedve lefeküdni velem, és én sokáig még úgy is beadtam a derekam, hogy ez volt az utolsó, amire az ilyen helyzetekben vágytam. És ha lefeküdtünk, az számára mindig azt jelentette, hogy minden rendben van, kibékültünk, a gondjaink megoldódtak. Ebből lett elegendő. És amikor már sokadik napja nemet mondtam, láttam, hogy megőrül, de legalább sikerült demonstrálnom, hogy nem ez az egyetlen konfliktusrendezési mód, és hogy két orgazmus még semmit nem fog megoldani helyettünk. Persze ez sem oldott meg semmit. Ilyenkor általában bevágta az ajtót, elment, és berúgott. És még nekem volt büntudatom, hogy milyen aljas vagyok."

Ne legyünk persze naivak: a legtöbb nő múltjában akad hasonló epizód, a megregulázás e módjával szinte mindenki megpróbálkozott már egyszer-kétszer az élete során. Hiszen nemcsak a női bájok piedesztálra ültetéséről van itt szó, nem szimpla tekintélyharcról, hanem a "közösnek" címkézett örömök elosztása feletti javakról. Olyan fegyverről, amelyről szinte biztosan tudjuk (vagy inkább csak sejtjük), hogy ilyen formában nem fordítható ellenünk, és úgy véljük, a másik "jobban akarása" az idők végtelenjéig kitart majd. Ha azonban hosszabb távon is kizárólag ez mutatkozik a partnerrel való "konfrontálódás" egyetlen módjának, ott már szegénységi bizonyítvány íródik, de minimum szakember díványára kívánczik a psziché. Mert épp azt a közöst semmisítjük meg végleg, amelyre - akár ilyen áron is - törekszünk. És olyan mélyen alázzuk meg a partnert, hogy később sem fogja sok örömét lelteni az együttlétben. Inkább mérlegeljünk.

<http://www.noilapozo.hu/20100304/szex-megvonasa-buntetes>

Miért hiszünk az összeesküvés-elméletekben?

[marinov](#)

Hogyan születik az emberekben az az elhatározás, illetve szükséglet, hogy teljesen valószínűtlen dolgokat bizonyítottnak lássanak? Gondolatok David Aaronovitch könyvfesztiválra megjelenő könyvéből.

A **VUDU-történelem** című könyv szerzője szerint a konspirációs elméletek legtöbbször a politikai vesztesek (nagyon sokszor köztisztviselők, professzorok, menedzserek, művészek, újságírók) fejében fogannak meg először, fogyasztóik pedig a társadalmi, gazdasági, politikai változások áldozatai.

A kísértés óriási: ha előbbi csoport be tudja bizonyítani, hogy valamiféle összeesküvés állt a negatív változások hátterében, azzal azt is bizonyíthatja, hogy nem a saját gyengesége okozta a vereséget, hanem az ellenfél démoni kíméletlensége.

Fontos-e, hogy igaz-e vagy sem?

A konspiracionizmus radikálisabb elemzői közt van, aki úgy érzi: ha az összeesküvés-elméletek a vesztesek által írt történelem alkotóelemei, akkor az elnyomottak történelmi igazságát is magukban hordozzák. A szerző példaként O. J. Simpson ügyét hozza, amiben a nagyrészt feketékből álló esküdtszék fölmentette a fekete sportolót fehér bőrű felesége meggyilkolásának vádjá alól. A döntést sokan úgy ítélték meg, hogy egy bűnös férfi kizárólag

a børszíne révén került szabadlábra, mások szerint azonban az esküdtszék döntése azért volt helyes, mivel az egy több évtizedes etnikai elnyomás mitikus átfordításaként is értelmezhető.

Öt éve a Katrina hurrikán pusztítása következtében New Orleans víz alá került. Mivel a katasztrófa a szegénységben élőket érintette a legsúlyosabban, és a szegények többsége fekete bőrű volt, rasszizmussal vádolták meg a hivatalos szerveket.

Híresztelések születtek arról, hogy egyik-másik gátat valakik tudatosan lerombolták, hogy elárasszák a feketék lakta negyedeket. A fenti elmélet szerint a helyi feketék azért hitték, hogy szándékosan robbantották föl a gátakat, mert erre tanították őket történelmi tapasztalataik. Ha **a konkrét vádak alaptalanok is**, ez mellékes a bennük feltáruló **lényegi igazsághoz** képest.

E megközelítés Aaronovitch

szerint egyre népszerűbb, sőt vannak, akik ennél is tovább mennek, s azt állítják: az összeesküvés-elméletek helyes vagy téves volta kevésbé fontos a pusztító létezésüknél. Ugyanis ha helyesen elemezzük őket, kifejeznek valamit a háttérben levő valóságról.

A dogmatikus szemlélet fontossága

Érvelhetnénk azzal, írja Aaronovitch, hogy azt megérteni, miért hisznek el emberek bizarr dolgokat, hasznosabb, mint dogmatikusan ragaszkodni a tényekhez és tételesen cáfolgatni ezeket a bizarr dolgokat. Ám szerinte „dogmatikus ragaszkodás” nélkül nehéz belátni, hogy „bizarr” dolgokról van szó.

A széles körben terjedő antiszemita agyszüleményekben (lásd A Cion bölcseinek jegyzőkönyveit) talán csak a németiség sorsa tükröződött, mi több, ez volt számukra „a lélek igazsága” az 1918 utáni időszakban, de merő agyszülemények voltak, és hogy nem sikerült szembeszállni velük, totális katasztrófába torkollott. A relativizmus Aaronovitch szerint azért veszélyes, mert nem tesz különbséget tudományos felkészültség és kontárkodás, aprólékos pontosság és demagóg általánosítás között.

A paranoia tünete?

Egyes értelmezések szerint az összeesküvés-elméletek kitalálói és keringetői tulajdonképpen hisztériás betegek, akik külső tényezőkben – vírusokban, vegyi fegyverekben, sátáni összeesküvésekben – keresik pszichés problémáik forrását. S minthogy adva vannak a tömegkommunikáció lehetőségei, hisztérikus elképzeléseiket felkapják más magyarázatkeresők is. Minél gyakrabban kerülnek szóba konkrét állítások, annál többen fogják úgy érezni, ők is szenvedtek ugyanazoktól a tünetektől. Felpörög, végül lecseng a pánik, majd kitör egy újabb járvány.

Ha a konspirációs elméletek a rejtett igazságot hoznák a felszínre, akkor azt váránk, hogy

nincsenek kitéve a divat hullámzásainak, a tapasztalat azonban ennek ellenkezőjét mutatja. Aaronovitch példát is hoz: közvetlenül a 9/11 után az arab sajtón kívül legfeljebb elvétve lehetett arról olvasni, hogy az amerikaiak eltussoltak valamit. A helyzet 2006-ra teljesen megváltozott; és nem azért – állítja ő –, mert új tények kerültek felszínre, hanem az amerikai kormányzat elleni vádaskodás széles társadalmi elfogadottsága miatt.

A narratíva diadala és a közömbösség katasztrófája

Lewis Wolpert humánbiológus elmélete szerint a történetalkotás kényszere biológiai eredetű lehet. Wolpert szerint az embernél az okkeresés az idők során ösztönössé vált, s ha ebben kudarcot vall, az rossz érzést kelt benne. Szükségünk van tehát történetekre, állapítja meg Aaronovitch, megjegyezve, hogy azok a legsikeresebb sztorik, amik vagy azt tükrözik, ahogy szerintünk a dolgoknak folyniuk kellene, vagy amik a lehető legjobb magyarázattal szolgálnak arra, miért történnek másképp. Ebből a nézőpontból az összeesküvés-elméletek megnyugtatók, mivel azt sugallják, hogy az embert rend veszi körül. A paranoia emellett védelmet adhat mások közömbösségével szemben – azzal a sokkal rémesebb érzéssel szemben, hogy a kutya sem törődik velünk.

Ettől még lehet káros

E két pozitív hatás azonban nem jelenti azt, hogy az összeesküvés-elméletek ne lennének károsak, véli Aaronovitch. A történész Stephen E. Ambrose-t idézve leírja: vigyáznunk kell, mert a múltbeli eseményekkel kapcsolatos összeesküvés-elméleteknek a jelenben is döntő hatása lehet. Talán nem következett volna be a náci hatalomra jutása, a német újrafegyverkezés és végeredményben a második világháború, ha a hátbatámadás elmélete nem lett volna oly széles körben elterjedt német földön.

Civilek mentik meg a munkanélkülieket

2010.03.24 - Szilágyi Katalin *Forrás: [HR Portal](#)*

A munkaügyi központokhoz képest sokkal jobb teljesítménnyel dolgoznak a civil szervezetek, az állam mégsem biztosít folyamatos finanszírozási lehetőségeket a működésükhöz. A pályázati rendszer kiszámíthatatlan és nincs a civil szférát támogató együttműködési kultúra.

A rendszerváltás után megerősödött a civil szektor hazánkban, jelenleg 60 ezer civil szervezet, alapítvány és egyesület működik. A non-profit szervezetek általában olyan területeken tevékenykednek, ahol a piaci mechanizmusok csak korlátozottan érvényesülnek - ilyen például a munkaerőpiac. Mivel a munkaügyi központok belső kapacitásai nem elegendőek az igények kielégítésére, az álláspiaci szolgáltatások egy részét a civil szervezetek nyújtják, és úgy tűnik nem is eredménytelenül. A tapasztalatok azt mutatják, hogy képesek a munkanélküliek számára személyre szabott, rugalmas és intenzív szakmai segítséget nyújtani, ezért a kormány azt tervezi, hogy ezeket a civil szolgáltatásokat, programokat beépíti az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ) uniós támogatással megvalósuló programjaiba.

Az ÁFSZ egyébként 322 szolgáltatást nyújtó non-profit szervezettel állt kapcsolatban 2008-ban és tavaly a kormány 7-7,5 milliárd forinttal támogatta a Nemzeti Civil Alapprogramot. Hogy ez mennyire elég, jól jelzi, hogy a kiírásokra 13.888 internetes és 4.100 papír alapú pályázat érkezett be, és míg a

pályázati forrás mintegy 7 milliárd forint volt, a pályázók által igényelt összeg a rendelkezésre álló forrás csaknem négyszerese, vagyis mintegy 27 milliárd forintot tett ki.

A non-profit szervezetek közvetítenek az állam és polgárai, valamint a gazdasági hatalom és állampolgárok között, s ez által igen fontos szerepet töltenek be a társadalom életében:

- "eszközül" szolgálnak a különféle komplex társadalmi szükségletek kifejezéséhez és aktív kezeléséhez
- az embereket arra ösztönzik, hogy a társadalmi élet minden területén állampolgároként viselkedjenek, ne hajoljanak meg az államhatalom előtt, ne hagyatkozzanak annak jóindulatára
- védelmezik és erősítik a pluralizmust és a társadalmi sokszínűséget, így a kulturális, etnikai, vallási, nyelvi (és egyéb) identitástudatot is
- függetlenebb és rugalmasabb szolgáltatásaik alternatívát kínálnak a központi állami ellátással szemben.
- létrehozzák azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével a kormány, az államhatalom képviselői közösség által ellenőrizhetők és felelősségre vonhatók.

10

Nincs a civil szférának presztízse

Keveházi Katalin, a Jól-Lét Alapítvány elnöke szerint ez is mutatja, mennyire forráshiányosak a civil szervezetek, nincsenek folyamatos finanszírozási lehetőségek, miközben közfeladatokat vállalnak át és a hátrányos helyzetűeket a gyakorlatban segítik. Nem csoda, ha nagy a fluktuáció a civil szférában, nem tudják megtartani a szakembereket és nehezen tudják fenntartani a professzionális szolgáltatásaikat. - A civileknek nincs meg a szakmai presztízse, hiányzik itthon a civilekkel való együttműködés kultúrája. Vagyis a non-profit szervezetek "kuncsorognak", a szponzorok "jótékonykodnak", de ritkán annak alapján, hogy mely társadalmi problémákat tartják fontosnak, a döntések inkább "spontán", kapcsolatokon alapulnak - festi le a hazai helyzetet a szakember.

A civil szervezetek többségének tehát bizonytalan a finanszírozása, így nehéz valódi eredményeket elérniük, és erős lobbist sem tudnak kifejteni, mivel a kormányzat nem tekinti őket partnernek. Bár a társadalmi egyeztetés során kötelező kikérni a szakmai szervezetek javaslatait, véleményét, a fogyatékkal élők támogató Salva Vita Alapítvány gyakorlatában még nem volt példa arra, hogy a javaslataikat (melyek többször egybevágtak a szakma egyéb, magas szintű képviselőinek véleményével) érdemben figyelembe vették volna.

Pedig a nonprofit szféra a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatásának bővítésében hiánypótló szerepet lát el: olyan szolgáltatásokat nyújt, melyet az állami foglalkoztatási rendszer nem tud felvállalni, többek között, mert speciális szakértelmet és az állami szolgáltató rendszernél rugalmasabb működést követel. Az 1993-tól működő Salva Vita például, amely értelmi sérült emberek munkába segítségével foglalkozik, számos eredményt tudhat maga mögött. 1996-ban dolgozták ki a Munkahelyi gyakorlat programot, amelyet jelenleg az ország 21 településének speciális és készségfejlesztő speciális szakiskolája, működtet sikeresen, s már 13 éve működik értelmi sérült fiatalok munkára felkészítő iskolai programjaként, országsszerte pedig több mint 150 munkáltató működik együtt velük.

Több pozitívumról tud beszámolni a Jól-Lét Alapítvány, amelynek kezdeményezéseit, szakértői tevékenységét többször is figyelembe vették. Például meghallgatták véleményüket a közszférában bevezetett részmunkaidős foglalkoztatási kötelezettség bevezetése kapcsán, javaslatokat dolgoztak ki a GYES lerövidítésében szerepet játszó feltételrendszer kialakításával kapcsolatban, részt vettek a Családbarát Munkahely Díj átadásában.

Nem lehet a pályázatokra alapozni

Még ha itt-ott sikerül is lobbizni valamelyik ügy érdekében, az állam továbbra sem változtat a pályázati rendszeren, ami évek óta nehezíti a civilek működését. Vannak ugyan lehetőségek, de ezekkel nem igazán elégedettek a civilek. Az egyik legfőbb gondjuk, hogy tervezhetetlen, mire lehet pályázni, hogy nyer-e egy pályázat, és ha igen, mennyit. Ráadásul nagy részükre jellemző, hogy nincs

mögöttük valódi koncepció, illetve hosszú távú terv. Mint Végh Katalin, a Salva Vita Alapítvány ügyvezetője elmondta, nagyon kevés olyan pályázat van, ami már meglévő, bevált szolgáltatások működtetését finanszírozná, és óriási a pályázatok adminisztrációs terhe, a helyzet e téren egyre rosszabb.

A másik probléma, amit a pályázatokkal kapcsolatban megfogalmaznak a civilek, hogy a kiírások jó része szakmailag hibás, túl bonyolult, az elnyert források felhasználása rendkívül kötött és nehezíti a rugalmas működést. A pályázati feltételek sokszor nem életszerűek, valós költségek kimaradnak. A pályázatok egyoldalúan, ad hoc módon változtatják a feltételeket, miközben a pályázók irányában sokszor még minimális rugalmasságot sem biztosítanak.

Maróthy Márta, a Hajléktalanokért Közalapítvány munkatársa úgy véli, a pályázatok sokszor nem tudnak olyan elemeket támogatni, amelyekkel a hátrányos helyzetű csoportoknak valóban esélyük lenne a munkaerőpiacon elhelyezkedni. A hajléktalan foglalkoztatásban például nem támogathatóak a munkába állást segítő eszközök, így a munkaruha, a külső megjelenéshez szükséges "kellékek". Mint Maróthy Márta elmondta, sikerre tudták azonban vinni azt a javaslatukat, amely alapján a már munkába állt hajléktalan emberek képzése is támogathatóvá vált.

Visszakövetelhetők a pályázati pénzek

Keveházi Katalin mondja, maguk a civilek is védtelenek az állammal szemben. A hatóság ugyanis - teszi hozzá - rendre nem tartja be a saját kötelezettségeit, utólagosan kér számon olyan mintaprojektként propagált pályázati programokkal kapcsolatban a projektek zárása után feltárt szabálytalanságnak kikiáltott pénzügyi történéseket, amelyek előálltában maga is közreműködött. - Így hiába valósít meg egy civil sikeres pályázati programot, ha az arra fordított összegek visszakövetelhetők - mutatott rá a Jól-Lét Alapítvány elnöke, aki szerint probléma az is, hogy a sikeres projektek egyszerűek, és a zárásuk után ahelyett, hogy a tapasztalatokat felhasználva új forrásokat nyitnának meg, a csapatokat szét kell kergetni, mert nincs pénz a fenntartásra, így a felhalmozódott szaktudás elveszik.

Rombolja az alapítványok ügyét, hogy sok az ügyeskedő civil szervezet, egyre több magánvállalat hoz létre non-profit szervezetet, hogy pályázati forrásokhoz jusson, de hiányzik az összefogás is a szakmában. A Salva Vita Alapítvány igazgatója szerint azonban azok a szervezetek tudnak csak talpon maradni, amelyek szakértelemmel, tapasztalattal rendelkeznek, és minőségi munkát végeznek.

Nehéz jó szakembereket találni

A civilek többnyire elkötelezett segítők, képesek a tényleges problémák komplex átlátására és rugalmas, innovatív megoldásokat kínálnak, de emellett a civil szféra foglalkoztat is. Nehéz azonban jó szakembereket szerezni és megtartani a civil szférában kínált fizetésekért - mondta Végh Katalin. Hasonlóan látja Keveházi Katalin is, aki szerint az állam még nem ismerte fel a civilek munkáltatói szerepét, ezt tükrözi a pályázati rendszer. Pedig a Jól-Lét Alapítványál is többnyire érintettek dolgoznak, akik megerősödve, friss munkatapasztalattal, önbizalommal, jó munkakultúrával felvértezve a versenyszférában is megállnák a helyüket.

Élet a kódok mögött (befejezés)

Társadalmi tények és érzékenyítő szempontok a párizsi problémakatalógus alpontjainak a magyarországi viszonyokra történő módosításához

A lelkeségély szolgálatok érzett szükséglete mögött, mely a főcsoportokban megnevezett problémák pontos meghatározását és az alcsoportok szélesítését jelöli meg a probléma megoldásaként, a társadalom helyzete, és folyamatosan változó környezeti hatások, kölcsönhatások állnak. A fejezetben ismertetett szempontokkal hívtam fel a szolgálatok figyelmét a magyar társadalomban végbemenő olyan változásokra, amelyekre a kódolási katalógus alpontjait tovább szükséges árnyalni.

Munkám szempontjából fontosnak tartottam egy a lelkeségély munka szempontjait is összefoglaló összegzést készíteni. A társadalmi tényeket bemutató érzékenyítő megírásával a szándékom az volt, hogy megkönnyítsem az ügyelők számára a hosszabb távú tervezést. Mindannyiunk közös érdeke, hogy az új alpontokkal rendelkező katalógus rugalmasabb reagálással rendelkezzen a változásokra, mint elődje volt. Nyilván minden társadalmunkat érintő folyamat nem jósolható, azonban vannak olyan előrejelzések, és folyamatok, melyek a kódok alpontjaiba betervezhetők. A szolgálatok gondolatainak segítésére fogalmaztam meg és vetítettem előre a következő összefüggéseket. Az egyes témakörök végén összegzésben kiemelten foglalkozom a párizsi katalógus és a témakör lehetséges összefüggéseivel.

1. Demográfiai mutatók

Témám szempontjából néhány hosszú és nagytávlatú előrejelzést ismertetek. Véleményem szerint e demográfia mutatók mögött rejlő társadalmi jelenségek alapjaiban határozzák meg és alakítják majd a telefonos lelkeségély szolgálatok munkájának változását.

A demográfia tudománya 3 demográfiai távlatlal, illetve erőjelzéssel dolgozik:

Rövidtávú távlat, amely a következő 3-5 évre szól.

Hosszú távú számítások, amely a következő 10-12 évet öleli fel.

Nagy távlatú előrejelzések, amely 20-40 évre szól.

Az IFOTES nemzetközi szervezet. Jelen van több földrészen, a demográfiai előrejelzéseknél nemzetközi kitekintést is teszek.

1.1 A lélekszám várható alakulása 2050-ig az Európai Unió államaiban

Az Európai Unió népessége a Föld egyik legidősebb népessége. A népesség számának alakulása tekintetében a 2000-től 2050-ig terjedő időszakban a kibővült Európai Unió országaiban – az Eurostat előrebecslései szerint – a lakosság száma 2050-ben 6,4 százalékkal, azaz több mint harmincmillió fővel csökken a 2000-es év lélekszámához viszonyítva. A csökkenés nem egyformán érinti a tagállamokat. A népességszám alakulása tekintetében a régi és az új tagországok közé demográfiai választóvonalat lehet húzni

A kis népességszámú, egymillió fő alatti országok mindegyikében (Ciprus, Luxemburg, Málta) népességszám növekedés várható. A közepes vagy nagy népességszámú nyugat-európai országok közül Dániában, Franciaországban, Írországban, Hollandiában, Svédországban és Nagy-Britanniában várható a népesség növekedése.

A régi EU tagállamok többségében azonban a népesség csökkenése valószínűsíthető. A jelenleg legalacsonyabb termékenységű országokban várható a legnagyobb mértékű népességcsökkenés: Olaszországban 12,7%-kal, Spanyolországban 11,2%-kal, Németországban 10,4%-kal kevesebb ember él majd 2050-ben, mint 2000-ben.

A csatlakozó rendszerváltó országok mindegyikében a XXI. század első felében népességszám csökkenés várható az igen alacsony teljes termékenység és a vándorlási egyenleg kedvezőtlen alakulása miatt. 2050-ben hozzávetőleg 17%-kal fog kevesebb ember élni ezekben az országokban, mint 2000-ben. Magyarországon és Csehországban - a közel azonos csökkenési ütem és a közel azonos népességszám miatt - 8,4-8,4 millió ember él majd 50 év múlva; Románia 22 milliós lakossága 18,6 millióra apad.

1.2. A népesség öregedése a demográfiai öregedés

A népesség öregedésén az időskorúak arányának növekedését értjük. A népesség öregedése világszerte jellemző és tartós folyamat. Az ENSZ előrejelzése szerint 2050-re az emberiségnek több mint egyötöde, Európa lakóinak 36-37 százaléka 60 évesnél idősebbekből áll majd. Az idősök korcsoportja maga is mind korosabbá válik, hiszen a világ 60 év feletti lakói közül már ma is minden tizedik elmúlt nyolcvan esztendő, 2050-re pedig körülből feltehetőleg minden negyedik eléri a nyolcvanadik életévét. Az életkor néhány évtized leforgása alatt lett hosszabb.

Az életkor meghosszabbodása nyomon követhető a hazai adatokon is. Magyarország népességének 1870-ben 37 százaléka volt gyermek, és 5 százaléka 60 évesnél idősebb. Ez az arány a 2001-es népszámlálás adatai szerint 23,1% gyermek, illetve 20,41 százalék 60 évesnél idősebb arányra módosult. Napjainkban minden ötödik ember elmúlt hatvan esztendő. 2050-ben ez az arány gyermekek esetén 13,8%, idősök esetén 42% körül várható.

A csökkenő születésszám és az élettartam növekedése következtében a népesség korstruktúrája megváltozik, a népesség átlagos életkora növekszik. A népesség elöregedésének társadalmi következménye, hogy további csökkenés várható a születések számában, hiszen csökkenő létszámú kohorszok kerülnek termékeny korba. A természetes fogyás a halálozásoknak az idősödéssel törvényszerűen kialakuló többlete a születésekkel szemben.

1.3. Demográfiai átmenet jelensége: csökkenő lélekszámú Európa, és Magyarország

A demográfiai átmenet jelensége terület és népesség vonatkozásában világon először Európában következett be a gazdasági, technológiai fejlődés következményeként. A folyamatban megtörténik a magas halandóságról és termékenységről az alacsony halandóságra és termékenységre való átmenet. A demográfiai átmenet megjelenési formája a kulturális átmenetnek.

A jelenleg az úgynevezett második kulturális átmenet tart: a nők emancipálódása, amely különösen jellemző Európára, és hazánkra. Összetevői: az anyaság előtti együttélések növekedése, az elhalasztott házasságkötési időpontok, alacsony termékenység, későbbi gyermekvállalás, válások növekvő száma, és ezek társadalmi, gazdasági előnyei. A demográfiai átmenet egyik fő kérdése éppen az: hogyan követhető a "királyi gyermek" szülővel szemlélet, a "királyi pár" gyermekkel gondolatig. A korábbi évtizedekben a gyermek-szülő kapcsolat alakulásában megközelítési eltolódás következett be. A gyermek elsődleges kiszolgálását a szülői igények nagyobb súlya váltotta fel: tanulni, függetlenül élni, és ezt követően gyermeket vállalni.

A változó értékrendek és normák, a változó életstratégiák ellentéteket szülnek, amelyek a függetlenedésre való nagyobb lehetőséggel összefüggésben nem erősítik a kapcsolatokat. A kérdés, hogy az a lelki reciprocitás, amely a generációk íratlan egyezségén alapszik – a szülők

és gyermekek gondozásának kötelessége mennyire tartandó, tartható a mai felnőttek és gyermekeink számára. A szülők egyre hosszabb életkort megérnek. A demográfiai öregedés és csökkenő születési ráta tehát súlyos alkalmazkodási problémákat vet fel, amelyek megerősítik a generációs konfliktusokat.

1.4. A népességszám csökkenése és az előregedő társadalmi szerkezet összefüggései

Európa lakosságszámának csökkenése miatt a világ növekvő népességszámából egyre kisebb arányt képvisel majd, ami a gazdasági mutatók csökkenése mellett, politikai súlyának csökkenésével is együtt jár.

A csökkenő számú aktív népesség és az eltartási terhek növekedése miatt az európai országok gazdaságának versenyképessége kerül veszélybe, ami stagnáláshoz, akár recesszióhoz is vezethet. Az európai országok gazdasági teljesítménye várhatóan - a népességcsökkenés és a világ többi részének gazdasági felzárkózása következtében - egyre kisebb hányadát fogja adni a világ össztermelésének. Európa gazdasági súlyának csökkenése és a várható migrációs nyomás, növekvő biztonságpolitikai problémákat is előrevetít.

A bizonytalanság az egyén biztonságérzetét csökkenti, a jövőbe vetett bizalmát ingatja meg, ami a gyermekvállalási hajlandóság további csökkenése irányába hat.

A csökkenő születésszám következtében a munkaerőpiacra lépő fiatalok száma és aránya csökken, az élettartam kitolódásával az idős, eltartott népesség száma és aránya viszont növekszik. A nyugdíjaskorú, eltartott népesség növekedésével az európai államok legtöbbször működő felosztó-kirovó nyugdíjrendszer, valamint az egészségügy növekvő költségeinek fedezése az egyre csökkenő létszámú aktív kohorszok és a jelenlegi nyugdíjba vonulási korhatárok fenntartásával lehetetlenné válik. A gazdasági teljesítőképesség romlása és a növekvő egészségügyi és nyugellátásokból adódó terhek miatt a kultúra, művészet és tudomány közfinanszírozású intézményeinek fenntartása is veszélybe kerülhet. (Habolicsek, 2004)

Összegzés a lelkeségély szolgálati munka szempontjából

A népesség korstruktúrájának változása egy sor olyan kérdést vet fel az elkövetkező évtizedekben, amelyre a választ csak átfogó, hosszú távra tervezett, összehangolt, az európai országok konszenzusán alapuló család- és szociálpolitikát, az oktatás- és foglalkoztatáspolitikát, valamint a migrációs politikát is magába foglaló koncepció kidolgozásával és megvalósításával lehet(ne) megtalálni.

A lelkeségély szolgálatoknak tehát egy olyan statisztikai kódrendszert szükséges felállítaniuk, amelyben a különböző társadalmi jelenségek jól megjeleníthetők. A fent leírt jelenségek az egyén szintjén jelennek meg a hívásokban.

2. Magyarország főbb társadalmi jellemzői

2.1 Érzékenyítő a speciális élethelyzetű csoportok irányában

2.1.1. A fogyatékkal élők Magyarországon

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember élt Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A fogyatékos népességben belül a mozgássérülteké a legnépesebb csoport. A fogyatékosokkal élők között minden tizedik ember az értelmi fogyatékos személyek közé tartozott. A fogyatékos férfiak és nők fogyatékoságtípus szerinti megoszlása némileg különbözik egymástól, a férfiak körében magasabb az értelmi fogyatékosok, alsó, felső végtag hiányából adódó fogyatékoságúak, és az egyéb testi fogyatékosok aránya, a mozgássérültek, gyengénlátók hányada viszont a nők között nagyobb. Az egyéb kategóriában

a tartósan betegséggel azonosított fogyatékoság jelenik meg.

A 15-59 éves korcsoport esetén, amit nevezhetünk potenciális munkavállalók körének, még mindig a mozgásukban valamilyen szinten korlátozott emberek képviselik a legnagyobb százalékarányt. Ha a potenciális munkavállalók arányát tekintem a fogyatékosággal élők körében, elmondható, hogy 50,2 százalékuk 15-59 éves.

Összegzés lelkeségly szolgálati munka szempontjából

Mindennapi munkánk során gyakran találkozunk fogyatékkal, élő hívóval. Sajnos jellemző, hogy munkanélküliségről, anyagi megélhetési gondokról panaszkodnak, melynek oka a fogyatékoságon túl az iskolai végzettség hiánya. Sokszor párkapcsolati, önellátási problémákkal keresik fel a szolgálatokat. Sok esetben interperszonális kapcsolataikat csak a telefon biztosítja. A fogyatékkal élők halmozott probléma körrel marginalizálódnak. A kirekesztés megakadályozását megcélzó állampolgári programok többé-kevésbé érik csak el a kívánt hatást. A fogyatékkal élők szubjektív élménye fokozottan jelentkezik a lelkeségly szolgálatoknál. Véleményem szerint szükséges a statisztikában a szomatikus betegségek kategóriáján belül nagyobb felületet biztosítani a problémakörnek.

15

2.1.2. A romák helyzete Magyarországon

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint az ország területén valamivel több mint 190.000 lakos nyilatkozott úgy, hogy a cigány nemzetiséghez tartozik. A teljes népességhez viszonyított arányuk 1,9%. Becslések szerint a 2001-es népszámlálásban rögzített roma népesség csupán 30%-a a tényleges lélekszámnak. A kutatások nem számolnak az identitásváltás jelenségével. Országon belüli elhelyezkedésük nem egyenletes. A roma népesség területi megoszlása kiegyensúlyozatlan, egyes megyékben meghaladja a 4%-ot, ezek egyes falvaiban a 20%-ot. A falvakban élő romák aránya országosan még ma is 60% körül mozog.

Az utóbbi évtizedekben a romák körében népességrobbanás zajlott le. Mára a termékenységi arányszám fokozatosan csökkenésével a kisebbség természetes szaporulata évente mintegy 10.000 főre állt be. 2050 körül arányszámuk a 900.000 főt is elérheti, ennek mintegy 40%-a várhatóan gyermek lesz. A roma gyerekek számarányának növekedése, az amúgy csökkenő számú tanulóval rendelkező kisiskolákban, a falusi oktatás problémáját tovább bonyolítja.

A roma népességrobbanás egy több évtizedes országos népességcsökkenési hullámmal esett egybe, etnikai feszültségek, regionális és kistérségi válságjelenségek forrásává vált.

Összegzés lelkeségly szolgálati munka szempontjából

Azt tapasztaljuk, hogy a cigányság körében jelentős szociális differenciálódás és asszimiláció zajlik. A roma kérdéskör általában valamilyen konfliktus mentén jelenik meg a beszélgetésekben. Kevés ismeretünk van a roma társadalom rétegződéséről, a kiemelkedők integrációs mintáiról, az asszimilációs folyamatokról, miközben ezek a folyamatok jelenleg is zajlanak.

Hazánkban élő kisebbségi népek és az EU határok átjárhatóságával kibővült tér miatt megnövekedő vándorlási jelenség okán az identitás kérdéskörével összefüggő problémákat megjeleníteném a statisztikában is.

2.1.3. További csoportok

Nők, idősek problémáit nem emelem ezen a helyen ki, visszautalok a demográfiai részben ismertetett jellemzőkre. A gyermekek, mint speciális élethelyzetű csoport problémáira szakosodott telefonszolgálat működik Magyarországon.

2.2. Érzékenyítő a társadalmi egyenlőtlenségek irányában

Társadalmi szerkezet: a társadalomban élő egyének nagy tömbökben való elrendeződése. Ezek a tömbök különböznek egymástól, a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helye, a javakhoz való hozzájutás módja és mértéke, valamint érdekük alapján.

1988-tól napjainkig tartó gazdasági folyamatok hatása a magyar társadalom szerkezetére, hogy a tőkefelhalmozás következtében alakosság 10-15%-a gyorsan meggazdagodott, 40%-a elszegényedett, a fennmaradó középosztály (pl. közalkalmazottak) rétege folyamatosan csúszik le. Az utóbbi években anyagi helyzetük folyamatosan romlik.

Az alsó 40%-ban a legalacsonyabb kvintilis réteg helyzete - annak ellenére, hogy az egy főre eső GDP növekszik - tovább romlik. Ennek oka, hogy a jövedelmek egyenlőtlensége nő. A legfelső kvintilis tovább növeli jövedelmét. Alapvető társadalmi cél, a különböző rétegek további süllyedésének a megakadályozása, szilárd egzisztencia kialakítása.

A szegénység nemcsak alacsony jövedelmet jelent, hanem hozzájárul a szegények egészségügyi állapotának romlásához, a szegény családok gyermekeinek rossz fejlődési feltételeihez, iskolai sikertelenségéhez, a lelki betegségek és deviáns viselkedésének gyakoriságának növekedéséhez is.

A magyar társadalomban sajátos ciklusszerű mintázat is megfigyelhető. A házasságkötés után a gyermekek megszületésével nő a szegénység kockázata, szegényekké válnak a családok. A gyermekek felnövekedésével és a keresővé válással kikerülnek a szegénységből, majd a gyermekek családalapítása és a szülők megöregedése után újból szegénység szakasz következik be.

Különböző életesemények is a szegénységi küszöb alá süllyedést okozhatnak: megözvegyülés, válás, átlagosnál több gyermek születése, munkanélkülivé válás, egészségromlás.

Összegzés lelkeség szolgálati munka szempontjából.

A szegény rétegekben tartózkodóknak egy egészen különös viselkedési érték és norma rendszere, vagyis kultúrája van. Ez megakadályozza őket abban, hogy a szegénységből kiemelkedjenek, viszont megkönnyíti számunkra, hogy a szegénységgel járó terheket elviseljék.

2.3. Devianciák

5 fő deviancia típus különítünk el: alkoholizmus, öngyilkosság, bűnözés, mentális betegségek, drog. További jelentős számú deviancia típusok: dohányzás, prostitúció, homoszexualitás.

A deviáns viselkedések hátterében mindig előfordulnak akut feszültségek:

Öngyilkosság: családi élet feszültségei, elmagányosodás, munkanélküliség

Alkoholizmus: kapcsolatok zavarai, munkahelyi, családi problémák

Drog: fiataloknál gyakori zűrés családi háttér.

Mentális betegségek: mindennapi élet zavarai.

Bűnözés: létbizonytalanság növekedés, megélhetési bűnözés. Végh József kriminálpszichológus szerint, a bűnözés Magyarországon tömegjelenség, a lakosság 20-30%-a követ el élete során valamely bűncselekményt.

Minden deviáns viselkedés hátterében szerepet játszanak a családi problémák, vagy éppen a család hiánya. Napjainkban gyakoriak az életpálya konfliktusok is. Nagy valószínűséggel deviáns lehet: akinek a gyermekkori szocializációja zavart volt, stressz keltő hatások érik, deviáns minta áll előtte, vagy társadalmi körülményeinek foglya, s az egyén nem tudja megvalósítani céljait.

Összegzés lelkeség szolgálati munka szempontjából

A statisztikai minimum több helyen ezen a téren mutat hiányosságokat. A bűncselekményt, elkövetőket, a családon belüli erőszakot, az áldozattá válást, például szükséges behelyezni. A

bűncselekménnyel összefüggő lelki folyamatokat, illetve ezek hatásait szintén szükséges véleményem szerint konkrétan megjeleníteni.

2.4. Munkanélküliség

Az egyén szükségleteinek tükrében a munka olyan tevékenység, amely a humán szükségletek kielégítésének adekvát módját és lehetőségét jelenti.

A mechanikus, monoton, az egyén elképzeléseinek és képességeinek nem megfelelő tevékenység esetén szükségszerűségről beszélünk, amely helyzetekben a munkavégzés a „valamiből élni kell” motivációból ered. Motivációtól függetlenül alkalmas azonban arra, hogy megteremtse az alapot az egyén szükségleteinek biztosításához és kapcsolatát a társadalommal.

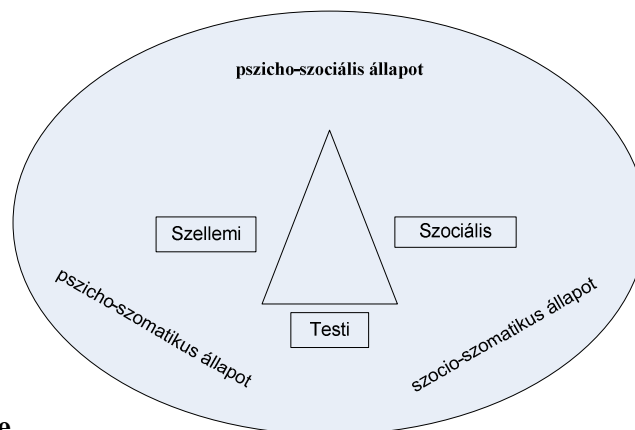
A munkának döntő szerepe és jelentősége van az egyén életében, a munka hiánya megbetegít, vagy betegséget jelez. A munkából szerzett jövedelem biztosítja az élet fenntartásához szükséges anyagiakat, amely a szociális, egzisztenciális biztonság alapja, de biztosítja az ember szociális kapcsolatait. A munka az önmegvalósítás lehetséges módja, amelyben az egyén képességei, adottságai realizálódhatnak. Stimulálja a személy fejlődését, mert fizikai, intellektuális és szociális értelemben folyamatos teljesítményre motivál.

A foglalkozási szerep az egyén önmeghatározásának, identitásának lényeges része, mely jelentősen befolyásolja a társadalmi és gazdasági státusát a társadalmi hierarchiában.

Összegzés lelkiségly szolgálati munka szempontjából

Az öngyilkosságot kiváltó okok közül a legfontosabb szociális tényező a munkanélküliség. A munkanélküliek között 38 százaléknak vannak öngyilkossági gondolatai, 7 százalékuk kísérelt meg orvosi beavatkozást igénylő öngyilkosságot. A segéd és alkalmi munkások között az arányok majdnem ilyen rosszak, 30 százalék, és 1,2 százalék az arány. (Kopp, 2002)

3. Érzékenyítő az egészség - betegség irányában

3.1. Az egészség kereké

Testi és szociális tényezők egymásra hatására példa a munkanélküliség. Következmény az anyagi helyzet romlása, melynek további következménye az alultápláltság.

Szociális és szellemi tényezők egymásra hatása: az előzőekből lelki problémák keletkeznek, kialakulhat a depresszió.

Pszichoszomatikus állapot: nem szervi eredetű ok áll a betegség mögött. Környezeti hatásokra túlterhelődik a szimpatikus, illetve a paraszimpatikus idegrendszer. Például tartós stressz hatására kialakuló magas vérnyomás betegség, gyomorfekély.

Az egészség olyan harmonikus állapot, amelyben a fenti tényezők egyensúlyban vannak. Azonban a környezeti tényezők kibillenthetik, tartósan megbillent egyensúly esetén következik be a betegség. Egészséges az, akinek az életműködései az adott környezetben kiegyensúlyozottak, lelki élete harmonikus, és a társadalom elvárásainak képes megfelelni. Az egészség tehát bio-pszicho-szociális egyensúly. A három tényező szorosan együtt jár. Társadalmi bázison alapuló individuális érték.

Az egyén egészségére ható oksági tényezők:

- *szociodemográfiai tényezők*: életkor, nem, családi állapot, iskolai végzettség.
- *munka és anyagi körülmények*: foglalkoztatás, státus, jövedelem, anyagi helyzet.
- *pszichoszociális erőforrások*: életirányítási képesség, társas támogatás szolidaritás érzése. Az életirányítási képességben a magasabb iskolai végzettségűeknél pozitív változás következett be az elmúlt években, jobban átlátják a feladatokat, problémákat. A társas támogatás általában kedvezőtlenebb lett, a nők jobban érzik hiányát a társas támogatás hiányát.
- *egészséges életstílus*: testedzés, kimerültség elkerülése, testsúly kontrollálása, időben orvoshoz fordulás, preventív célú orvoshoz fordulás.
- *egészségi állapot*: egészségi állapot önértékelése, tevékenység korlátozottság, idült betegségek megléte.

Az egészség romlásának okai:

- 1, Nem megfelelő a táplálkozás, szénhidrátokban gazdag ételeket fogyasztunk, mivel ezek olcsók.
 - 2, Munkahelyi ártalmak.
 - 3, Lakókörnyezeti ártalmak.
 - 4, Hosszú munkával töltött idő, hajsolt munkavégzés.
 - 5, Kevés szabadidő, szabadidő nem helyes eltöltési módja.
 - 6, Kevés sport, és mozgás.
 - 7, Ritka rekreáció, és az aktív pihenés hiánya.
 - 8, Lelki egészségi állapot romlása.
- (Forrás: OLEF, 2003)

Egészségesítő tényezők, melyeket az egészség oldaláról közelítünk meg. Pozitív attitűd, stressz tűrés, felelősség önmagunkkal szemben, társas támogatottság jelentősége.

Az egészség megőrzéséért ágazatközi politikát kell folytatni (oktatás, egészségügy, igazságügy, mezőgazdaság, munkaügy).

Összegzés lelkeségly szolgálati munka szempontjából

Magyarországon a legnagyobb jólétben a legrosszabb az egészségi állapot. Mivel ha nagy a társadalmi különbség, nincs összefogás, nem foglalkoznak egymással az emberek, így a társas támogatás hiánya is a betegség kialakulását segíti. A szociális tényező kibillen az egészség kerekében. Elnyomás, és a világháborúk alatt jobb volt az egészségi állapot. (Kopp, 2003)

A lelkeségly szolgálatok a társas támogatás funkcióját töltik be az egészségesség kritériumában. Beszélgetéseink többségét a magány, izolálódás, beszélgetésigényű, ventiláló hívók teszik ki. Így szolgálatunk mentálhigiéniai prevencióval foglalkozik többségében.

A WHO előrejelzései szerint a 2000 utáni évtizedben az egészségügy legsúlyosabb problémái a pszichiátriai, a lelki betegségek, ezen belül is a depresszió és következményei lesznek. (Uo.)

3.2. A szociális munka az egészség és a lelkiség szolgálati munka kapcsolata.

A humán- ökorendszer szintjei <i>Az egészségesség dimenziói</i>	Jó működés esetén	Nem jól működés esetén a telefonszolgálatnál hogyan jelenik meg? (az IFOTES problémaköreinek alapján)
I. Fizikai <i>fizikai</i>	Kielégített fizikai szükségletek, a test jól működik, a betegség kezelhető	Szomatikus, anyagi
II. Intrapersonális <i>érzelmi, lelki</i>	Hangulat, és érzelmek pozitívak, önértékelés jó. Negatív érzések lehetségesek, de nem dominánsak.	Magányosság, identitás probléma, lelki egészség problémái, krízisállapotok, Cry for help
III. Interperszonális <i>érzelmi, szexuális,</i>	A kapcsolatok vegyesek, de általában pozitívak. Küzdelem van, de kezelhető. A szexuális igények kielégítettek.	Társas kapcsolati, életvezetési, partnerkapcsolati, házassági, szexuális problémák
IV. Család <i>szexuális, társas</i>	A család és/vagy más kiscsoportok melegséget, a hozzátartozás érzését nyújtják, a problémák idején pedig támaszt.	Családi probléma, magányosság, krízisállapotok
V. Helyi Közösségek <i>társas, szociális</i>	A helyi környezet intézményei és szervezetei alapvető társadalmi szükségleteket elégítenek ki (pl.: munka, oktatás, lakás, eü. ellátás)	Munkahelyi, anyagi, szenvedélybetegségek, lelki egészség problémái
VI. Kulturális <i>környezeti, társas</i>	Az egyén egy (valláson, hagyományokon alapuló) kultúra, vagy szubkultúra részének érzi magát, amely viselkedésmintát nyújt, különösen a döntéshozatalok időszakában.	Ideológiai problémák, magány-izoláció,
V. Állam, nemzet <i>környezeti</i>	Az adott ország törvényei és szociálpolitikája általános biztonság- és igazságérzetet nyújtanak. Az élet- és vagyonvédelem megoldott.	Anyagi, ideológiai problémák

Forrás: Hegyesi G.-Talyigás K.: A szociális munka elmélete, és gyakorlata könyvéből.

Ronald Woosd: A szociális munkások tevékenységeinek egy lehetséges rendszerezése (1992.)

Összegzés

A munkámmal elért eredménnyel Dr. Buda Béla által megfogalmazott „A telefonos lelkisegély szolgálatok a társadalom lelkiismereti kapuőrei” szerepet erősítettem meg. Az ügyelők anonimitást biztosítva nagyfokú probléma érzékenységgel, nyitottsággal, könnyű elérhetőséggel és általános mentálhigiénés attitűddel, képesek a problémákat már akkor fogadni, amikor azok még nem rögzödtek, mielőtt a kliens rátérne a deviáns karrier felé való sodródás útjára.

A telefonos lelkisegély szolgálatok alacsony küszöbű segítségi formájának nagy előnye, hogy közel van a problémák megjelenésének forrásához, így a korai felismerés által időben kerülnek az egyén problémamegoldó kapacitása fókuszába.

A párizsi Probléma minimum katalógus fő problémakódjainak alpont módosítása a telefonos ügyelők érzékenységét és nyitottságát növeli, valamint e „társadalmi lelkiismeretünkről” ad a használatba vétele után pontosabb képet.

20

TTT

Jegyzetek

1. Hablicsek László: Az öregedő Európa szociális kihívásai. Esély című szakfolyóirat 2004/5 szám
2. Kopp Mária Skrabski Árpád: Lelki egészségünk tanulmány. Természet világa 2003. Életmód—egészség II. különszám

Bibliográfia

1. A módszertani gyermekjóléti szolgálatok III. országos konszenzus konferenciája Balatonkenese Családsegítő és Gyermekjóléti Módszertani Központ kiadványa 2003.
2. A népesség szám alakulása a XX században és a XXI század első felében. Az írás az OTKA T-42908 kutatás keretében készült Cseh Szombatthy László közreműködésével. <http://mystat.synch.hu>
3. Buda Béla: Pszichés hatás és pszichoterápia telefonon át I-II. IN: Magyar Pszichológiai Szemle, 1976/I-II. szám
4. Gyulavári Tamás: Az európai Unió szociális dimenziója Európa kiadó, 2001
5. Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin szerk. A szociális munka elmélete és gyakorlata; Medicina, Bp. 1993.
6. L. Rédei Mária: Demográfia, ELTE Eötvös Kiadó, 2001.
7. Szociális munka és az egészségügy, Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete Budapest 1994.

**TUDÁS, GONDOSKODÁS, SZAKÉRTELEM,
EMBERIESSÉG**
**Gondolatok e fogalmak körül - avagy melyik
fontosabb az egészségügyben ?**

Ebben a dolgozatomban szeretném górcső alá helyezni és megvizsgálni mélyebb jelentésüket és a közöttük lévő összefüggéseket, valamint nyelvtani és tartalmi vonatkozásait a segítő szakmákat érintő 4 alapkövetelménynek.

Ami talán legelőször eszembe jutott e négy fogalom kölcsönhatásában, éppen az, hogy a tudás és a szakértelem állítható jobban párba, illetve a gondoskodás és emberiség úgy szintén egy másik párt képezhet. Hiszen az előbbi az *értelem tárgyát* képezi a munkához, az utóbbi pedig az *érzelem tárgyát*.

De ha belegondolunk az értelem tárgyát képező tudás és szakértelem szó jelentésébe, akkor ugyanígy felelevenedhet a különbözőség is. A tudás információhalmaz, amit az agyunk már elraktározott és emlékezve előhozható. A szakértelem pedig ezeket az információkat gyakorlattá teszi bizonyos tevékenységek, munkafolyamatok alatt. Vagyis az értelem cselekvő tette alakul át.

Ugyanígy az érzelem tárgyát képező gondoskodás és emberiség is hasonló fogalmi körön belül eltérést is takar. A gondoskodás a cselekvő, aktív megfogható tevőleges része az emberiségnek, - ami az érzelmi funkciók lelki motivációján alapul, pl. empátia, szeretet, együttérzés, részvét stb.

Megvizsgálhatjuk azt is, hogy az "értelem-pár" megállja-e a helyét önmagában a gondoskodás és emberiség nélkül. Engedjük el egy kicsit a fantáziánkat: a csupán tudással és szakértelemmel végzett munka elég rideg, hűvös, netán karrierista magatartást eredményezhet. Ez egyáltalán nem segítő foglalkozásra jellemző attitűd, mert hiányzik a szükséges érzelmi bevonódás. Enélkül csupán egy munkafolyamat figyelhető meg, ahol az alany - jelen esetben az ember - csupán tárgyként van jelen. Erre még a nyelvtani kifejezések is találóak, hiszen a tárgy személytelen.

Most nézzük meg az "érzelem-pár"-t is önmagában. Ha csak odaadás, szeretet, odafigyelés a mozgató rugó, de nincs mögötte tudás, - ami gyakorlattá válva működteti az egészségügyi dolgozót - nem nehéz elképzelni, hogy így a legnagyobb odaadás és segíteni vágyás sem vezethet minőségi munkához. Ez minden jóhiszeműség ellenére is csak sarlatánság!

Éppen ezért ahogy a legtöbb betegséget pszichoszomatikus, ill. szomatopszichés kategóriába sorolják, ugyanúgy a gyógy módhoz is kell az értelmi - (fizikai) és érzelmi - (lelki) együttműködés.

A magyar nyelv - édes anyanyelvünk - rendkívül kifejező, plasztikus. Nézzük most a két kulcsfogalmat egy másik megközelítés alapján: értelem és érzelem. A segítő foglalkozás - így a gyógyászat, tehát a bőrgyógyászat is - 2 alkotóelemből áll: *ért*-elemből, és *é*rz-elemből, azaz van egy racionális (értelmi, tudáson, szakértelmen alapuló aspektusa) és van egy érzelmi (gondoskodási és emberiségi) oldala. Segítő habitusunkból következik, hogy az értelmet, a tudáson, szakértelmen alapuló racionalitást csakis valaki-*ért* (lásd *értelem*) tudjuk feltételezni és ez nem lehet más, mint az ember. Tehát az ember*ért*, a másik ember*ért* vagyunk. S itt érkezünk el a számunkra axiomaként rögzült ars poétikánkhoz.

A szakértelem, tudás csakis humanisztikus lehet. Hiszen jól tudjuk a tudás által megalapozott szakértelem lehet antihumánus is, tehát nem "ért", hanem "sért"!

Pl.: gyógyászat (sugárterápis, sugárdiagnosztika)

Nuklearis fizika: izotópok szerepe a gyógyászatban
hadviselés (atombomba, H-bomba, Neutronbomba)

gyógyászat (diagnosztika antibiotikumok)

Mikrobiológia: védőoltások, stb.

hadviselés (biológiai fegyverek)

gyógyászat (gyógyítás)

Eü. szaktudás: népírtás (nagyon kvalifikált kutatók, tudósok pl. Mengele szelekció a koncentrációs táborokban)

Több mint negyedszázaddal ezelőtt, amikor először munkába léptem a laboratóriumi ismeretek birtokában, némi szakértelemmel, valamint a pályakezdő lelkesedésével - innen visszatekintve akkor csak a legalapvetőbb tudással rendelkeztam. Továbbképzéseken, konferenciákon és egyéb, más jellegű tanfolyamokon bővítettem ismeretanyagomat, ezáltal később érzékeltem azt a komplexebb látásmódot, mely ezt az információhalmazt egységesítve egy más szemléletmódot alakított ki bennem. A lépésenként szerzett információ újabb információszerezésre ösztönzött, hiszen az aprólékosan összeállt rálátás akár a laboratóriumi munkára, akár az ember holisztikus látásmódra még jobban inspirált újabb összefüggések felderítésére, azaz gerjesztette a tudásvágyat. Sőt az érdeklődési körön belül más, interdiszciplinális szakok, tudományágak ismeretében, mintegy kontrollként ismertem fel analóg összefüggéseket. (pl. az egzakt méréseken alapuló, akár mikroszkóppal igazolható gombok, - mint betegségforrás, illetve az ember pszichéje közötti circulus vitiosus (oda-visszahatás). Ezt az öngerjesztő folyamatot már a régi öregek is felismerték, a szólások, közmondások könyvéből is ismerős: "a jó pap holtáig tanul", vagy "mennél többet tanulsz, annál butább vagy" stb. Ezt Friedrich Schlegel így fogalmazta meg:

"Minél többet tud valaki, annál több a tanulnivalója. A tudással egyenes arányban nő a nem tudás, vagy inkább: annak tudása, hogy mi mindent nem tudunk."

Az imént felvázolt folyamat, ahogy igaz egyes ember életében, - úgy igaz globálisan a világ szellemi fejlődése esetében is. Hiszen a már megismert tételek, tanok, eszmék, újabb kutatások alapját képezik, - nem megelégedve az eddig elért eredményekkel, - hajtva tovább a tudomány fejlődését.

Végezetül a bevezetőben felvázolt értelem - érzelem kölcsönhatást szeretném egy közismert idézettel érzékeltetni:

Pál apostol a szeretet himnuszában így fogalmazta - "...és minden titkot és minden tudományt ismerek is, ...szeretet pedig nincsen énbennem, semmi vagyok."

Pál I. Kor. 13: 2.

Molnár Erzsébet
egészségfejlesztő mentálhigiénikus

Könyvismertető

Sors és önismeret

Belső erőforrásaink felfedezése

Dr. Csernus Imre - Kádár Annamária - Pál Ferenc - Popper Péter

JAFFA KIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT

Sorozat: MESTERKURZUS, 2010

Ismerd meg önmagad, és tudni fogod a sorsodat - mert a sorsod te vagy!
Nem külső erők uralkodnak rajtad, jellemed, személyiséged alakítja jövődet - mondta a delphoi jósda papnője, Püthia a hozzá fordulóknak, s ennél nehezebb, ugyanakkor izgalmasabb feladatot aligha adhatott volna nekik. Az

ember gyakran önmaga számára is megfejtethetlenné tűnő rejtély: mást gondol, mint amit érez, mást mond, mint amit gondol, és mást tesz, mint amit mond. Valódi belső motivációink nyomába eredni életre szóló kaland, tele meglepő, felszabadító, ugyanakkor gyakran zavarba ejtő és fájdalmas felfedezésekkel. Mégis érdemes! A Mesterkurzus-sorozat legújabb kötetének neves szerzői ezúttal azt a kérdést vizsgálják, hogy miként vonhatjuk befolyásunk alá sorsunk alakulását, s a nehéz helyzetekben hogyan szabadíthatjuk fel belső erőforrásainkat. Gondolkodjunk velük együtt, hiszen ahogy Emerson írja: "A világ utat nyit annak az embernek, aki tudja, merre tart."

Ki az úr a háznál?

Miért baj, ha a gyerek parancsol

Beth A. Grosshans

PARK KÖNYVKIADÓ KFT. 2010.

Fordító: LUKÁCS LAURA

Világszerte otthonok ezreiben sokkal inkább a gyerekek, s nem a szülők szabják meg a családi életet és csinálnak belőle rettentő zűrzavart. Zaklatottan, könnyektől terhesen telnek a reggelek, a leckeírás fölér egy rémálommal, minden étkezés merő fejfájás, és ami a lefekvést illeti jobb nem is gondolni rá. A szobafogság módszere, amelyhez az elmúlt két évtizedben sűrűn folyamodnak a szülők, többnyire nem hoz eredményt. Dr. Beth Grosshans gyermekpszichológus arra a következtetésre jut, hogy a gyerekek oly gyakran mutatott zavaró magatartásformái a rakoncátlanságtól a szorongásig legtöbbször azért alakulnak ki, mert a szülők hatalmat ruháznak át a gyerekekre. A Büntetésen innen szobafogságon túl fejezeteiben a pszichológus megmutatja, miként esünk mi, szülők, működésképtelen viselkedési minták fogságába, majd kezünkbe adja azokat az eszközöket, amelyek segítségével nemcsak kilábalhatunk, hanem gyermekeinket is rávezethetjük a rendezettebb, tiszteletteljes, együttműködő magatartás szeretetére. Dr. Grosshans először azzal a négy szülői stílussal ismerteti meg olvasóit, amelyek leggyakrabban borítják föl a családi erőegyensúlyt. Azután bemutatja a létrát ezt az öt lépésből álló, könnyen követhető programot, amelyet otthon és nyilvános helyen egyaránt jól használhatunk.

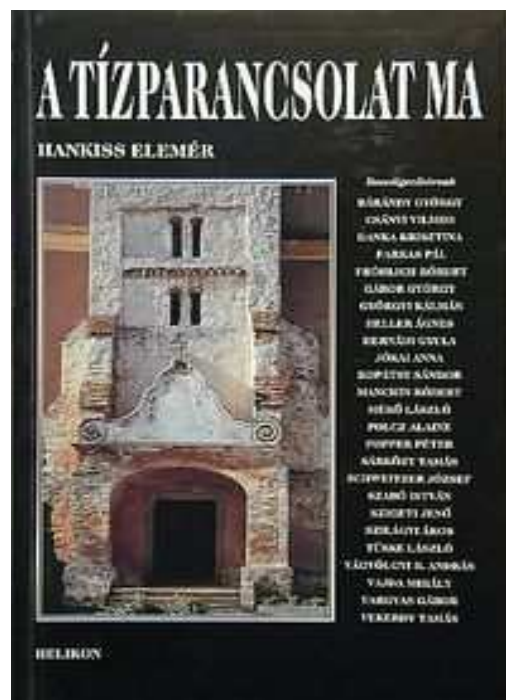

Te csak parancsolj, Uram!

Mindenféle szándékolt pofátlanság nélkül: bizonyos hang- és képsorok alapjáraton alkalmatlanok rá, hogy a nézőt vacsora, sörözés, heti összevont újságok koncentrált szemlézése, heti szex alatt vagy közben képesek legyenek elvarázsolni. Hogy áttörjék a tempóból, időhiányból épített gátat. És egyébként is. Ezek a higgadtan brutális filozófiai és teológiai szerkezetek megkövetelik a nézőtől (olvasótól), hogy személyesen érintve legyen – a tárgyalt Tízparancsolat – valamely pontja által. Érintve, nem közéleti szinten. Nem móri gyilkosság, nem politikusi hazugság, hamis ünnep gyártása, magánérdekű törvénygyártás kapcsán. A kisember régen megtanulta (fejébe verték), órá közvetlenebb morális törvények vonatkoznak, ne hasonlítsa magát.

Megjegyzendő, a kisember saját személyes vonatkozásait is két mércével méri. Véletlenül sem okoz hasonló súlyú lelki traumát, ha amennyiben ő az elkövető, illetve vele követték el a nevezett kiemelten morális büntett valamelyikét. Más kategóriába sorolandó, amikor ő ölt, hazudott, paráználkodott, de nagyon, atyját nem tisztelte, illetlen kontextusban vette szájára az Urat. Ezekkel – ha nem is könnyen –, mégis képes megküzdeni külső segedelem nélkül. Az életet komplikálja, amikor érintett ugyan paráznaság által, de nem ő a parázna, amikor őt ölték, őt nem tisztelik. Na, ez – így – már képes nagyfokú erkölcsi válságba sodorni az alanyt. Ilyenkor bénultan nézi-hallgatja, issza a bölcs szavakat.

Minthogy az ország felnőtt lakosságának legalább harmadát rendes viszonyok közt nem tisztelik a folyamatban, rendszeresen nem vele paráználkodnak, tőle lopnak, neki a bűnök közül annyi marad, hogy rendszeresen szájára veszi az Úr nevét tiltott mondatszerkezetben, ám csatlakozva egyéb főbenjáró bűnökhöz, a segedelem elkél. *(Kevésbé cizelláltan: aki éppen megcsalás alatt áll, és káromkodik, mint a kocsis, rövid úton jut el a felismeréshez: nem a Tízparancsolat elvei szerint élt, rövidesen párhuzamosokat keres, kimázaszt segítő*

magyarázó példázatok.) Hivatalos kimutatások szerint a népesség potens kétharmada érintett e gáztett sajátos kelet-európai (+ ázsiai laza-numera) változatában, a másik kétharmada kétszeresen érintett, az átfedéseknek köszönhetően maradék egyharmad pedig nincs. Ez megnyugtató, mert a gazok nyilván csüggték a szón.

Ha pedig elmulasztották volna, itt a könyv.

Egy könyv nem illan el, mint a televíziós sorozat.

A könyv fekete, kartonkötésű, jól bírja az utazást és egyéb inzultusokat. A könyv, kiváló paraméterei ellenére nem válik regénnyé, pedig bizonyos pontjain volna ilyen igényünk. Technikája leginkább hálóra emlékeztet. A webhasználó felmegy a google-ra, beüti a keresett vezérmotívumot: „Ne öl”, és gyors egymásután ablakok nyílnak meg, különféle konstitúciós közelítésekből értelmezve a kérdéskört. Hankiss (rendszerint) kíméletlen képi környezetben – csendes líra, derű és idill, közben a kés - felvillantja az alapkérdést, ahogyan ez megjelenik. Eztán a háttérből sorban érkeznek a háttérből az értelmezők.

Pl. a ne ölj! kapcsán Popper Péter az ívről beszél, ahogyan az ösztönök kormányolják az ember élő fiát. Szabó István arról, ölni nem egyéb, mint megsemmisíteni az isteni művet. Vágvölgyi B. András a szamurájkódex által megfogalmazott „ölés művészetéről”. Szilágyi Ákos az Oroszországi változásokról, a killerpiacról, az élet (viszonylag) csekély áráról, az élet, a politika és a társadalom kíméletlen kölcsönhatásairól. Farkas Pál az „alap”ölés buddhista értelmezéséről. Schweitzer főrabbi az ölés kényszeréről – I. Palesztina. Bárándy György (őszintén szólva, nem derül ki, az igazságügy-miniszter, netán a halálbüntetés mellett kardoskodó papa-e a beszélő), az igazság fölöttébb képlékeny voltáról. Györgyi Kálmán a halálbüntetés eltörléséről, annak társadalmi igényéről. Heller Ágnes a „ne ölj” és a „Ne gyilkolj” lényegi különbségeiről.

Csak olvasva válik láthatóvá, mennyire nem lila ez az egész, mennyire a való világ (mindennapjaink) szintjéről közelítik az ügyeket a beszélők (ha néha kapaszkodunk is), a helyszűke ellenére kiemelem a neölj-paradigmából a Popper Péter történetet. Bizonyítandó, a szakemberek pontosan úgy látják, mint mi, civilek, a folyamatok nem rehabilitálhatók, de az ember mégis kénytelen örökölt-felvett-kialakult - létező, kéznél lévő – morális korlátai közt élni, hogy ne érezze magát a bőrében folyamatosan rosszul. A meghatározó kollégiumi csoport éppen úgy kialakítja kötelező morális értékrendjét, amelyhez idomulni kényszerül a csapat marginális és outsider tagja is, mint egy tanyaközpont másnemű értékrend köré szerveződő kisközössége. És ez „tárgyi mivoltában” el is dönti a Tízparancsolat aktuális értékdictáló képességét.

Tehát Popper Péter és az ő piarista szerzetese: „ő mesélte egyszer kétségbeesett szomorúsággal, hogy '45 után iszonyú tolongás volt a villamosokon [...]. ő is fel akart szállni, de egy fiatal melós srác elkezdett vele ordítani: »Rohadt, csuhás, te népnúzó, ne vedd el a dolgozók elől a helyet! Mit keresel itt?« – »Föl akarok szállni, fiam, a villamosra« – és felnyomakodott végül ő is. Véletlenül épp a

fiatalember mellé került a peronon, aki tovább gyalázta. Olyannyira behergelte magát, nyilván volt benne egy kis alkohol is, hogy egy hatalmas pofont lekent az atyának. Az atya ekkor azt mondta: »meg vagyok írva, hogyha valaki megüti a jobb orcádat, tartsd oda neki a bal orcádat is. Itt van, fiam, üsd meg ezt is.« A srác nem volt szívhajos, lekenste a második hatalmas pofont is. »Akkor, tudjátok, elbődültem - mesélte az atya végtelen szomorúsággal – eddig Krisztus. Most pedig jön, fiam, dr. Kóváry Szilárd. És jól megvertem ott a peronon.« Mindezt igazi szomorúsággal mondta, mert nem tudta megfogni magában az indulatot, az agressziót, nem tudott úgy viselkedni, ahogyan papként viselkednie kellett volna.”

Ennyi az idézet. És még egy mondat zárásul: aligha kétséges, Hankiss Elemér bármit tesz, nem tesz, bármit érint, kiegészíti

a pompás képet, amelyet kialakított magáról az első médiamészárlás korából. Derűsen ül sárga pulóverében(?) a parlamenti vizsgálóbizottság fogcsattogató, égő szemű hiénái közt valami nagy ovális asztal körül, és magyaráz. Ha valamit nem értenek, márpedig alig értenek valamit abból, amit Hankiss meg kíván értetni velük, újra kezdi harmadszor, ötödször. Mindezt angyali türelemmel.

Az erő, a hatalom, az agresszió diktálja a mindenkori tízparancsolatokat. De nem mindig. Ami reménykeltő.

Onagy Zoltán

Filmajánló

Barátom, Eric (Looking for Eric, 2009)

Eric Bishop egy középkorú postai alkalmazott Manchesterben, akinek élete hirtelen a feje tetejére áll. Élettársa nem ad magáról életjelet, bár néhány hónapja szabadult a börtönből, így Eric egyedül neveli két tiszteletlen és engedetlen mostohafiát. Első feleségétől már harminc éve elvált, nem is tartják a kapcsolatot, ezért amikor a sosem látott lánya betoppan egy kisunokával, akire vigyáznia kéne, Eric nehéz helyzetbe kerül. Emberfeletti erőfeszítéseinek következtében, hogy egyensúlyt teremtsen a két családja között, úgy érzi, szüksége lenne egy lelki társra, egy barátira, akivel megbeszélhetné a dolgokat. Az egykori sztár focista, Eric Cantona személyében meg is találja a keresett barátot...

Angol vígjáték, rendezte: Ken Loach, Főszereplők: Steve Evets, Eric Cantona.
Stílus: vígjáték

A hetedik kör (2009)

A kamaszodás minden gyermeknél több-kevesebb problémával jár, mind saját magukra, mind a szülőkre, illetve környezetükre vetítve. Az út- és egyéniségkeresés, a lázadás, a határok próbálgatása korszaka ez, amely sokszor nem mentes súlyos, drámai helyzetektől. A gyerekek kiszolgáltatottak, befolyásolhatóak jó és gonosz irányba egyaránt, hiszen még nincs kellő tapasztalatuk a helyes és helytelen eldöntésében. A szex és halál témája is a kamaszok érdeklődésének előterébe kerül. Némelyek eltévelyednek, külső vagy belső késztetésre, s nem egyszer tragédia a vége...

Magyar dráma, rendezte: Sopsits Árpád, szereplők: Vilmányi Benett, Magyar Tekla, Trill Zsolt, Csujja Imre, Eröss Tamás.

Fausta éneke

(La teta asustada, 2009)

A film egy fiatal nő története, aki a nyolcvanas években egy nemi erőszak során fogant. Fausta egész életét befolyásolja, hogy - ahogy az anyja mondta - a "bánat tejé"-vel táplálták. A film elején hal meg Fausta édesanyja, akinek megígéri a lány, hogy a szülőfalujában fogja eltemetni. Ehhez azonban el kell mennie dolgozni, hogy megkeresse rá a pénzt. Fausta azonban az utcára is fél kilépni.

Rendezte:

Claudia Llosa

The Milk of Sorrow, 2009. Spanyol-perui dráma.

27

Köntörfalak

(2009)

A amikor két ember találkozik, akaratukon kívül is hatással vannak egymásra, a hatás változásokat eredményez, és sosem lehet tudni, milyen drámai fordulatot vehet az élet - akár a következő pillanatban. Két vadidegen ember, egy fiú és egy lány végzetűtja összetalálkozik valahol Budapesten, napjainkban. Felfogásuk, gondolkodásmódjuk merőben eltér egymásétól, mégis adnak esélyt arra, hogy jobban megismerjék egymást, beszélgessenek. Váratlanul megjelenik a lány bátyja, és ezzel egy régi titokra is fény derül...

Rendezte: Dyga Zsombor, szereplők: Elek Ferenc, Tompos Kátya, Rába Roland

Oda az igazság!

(2009)

A film a Mátyás-korszak második felére, a hatalmának csúcsára jutott király uralkodásának, s ennek révén Magyarország fénykorának rövid másfél évtizedére összpontosít. A középpontban a király házassága, az utódlás gondjai, a reneszánsz udvar élete és belső viszonyai állnak, vagyis javarészt a magánélet történései, melyek azonban egy uralkodó esetében országos jelentőséggel és politikai súllyal bírnak.

Rendezte: Jancsó Miklós, szereplők: Daniel Olbrychski, Mucsi Zoltán, Cserhalmi György, Pindroch Csaba, Gálffi László

Mások vagyunk

(Alle Anderen, 2009)

Gitti és Chris Szardíniára utaznak kikapcsolódni és végre kettesben, maradéktalanul kiélvezni egymás társaságát. Kapcsolatukban, egymáshoz való viszonyukban a kommunikációs problémák és más lelki feszültségek kerülnek előtérbe, s ítélik kudarcra a bensőséges, intim helyzetek létrejöttét. Majd összebarátkoznak Hansszal és az állapotos Sanával, és négyőjük ismerkedése

új érzelmi perspektívát mutat a kapcsolatok bonyolult rendszerében...

Rendezte: Maren Ade, szereplők: Birgit Minichmayr, Lars Eidinger

Versek

Gulyás Pál: A bűvölő tavasz

Mily szép a lombok zöld borulásai
alatt az erdőt költögető tavasz,
míg fent a harkály csőre tompán
koppan a tölgy meredek sudárán.

Ezüstvirágokat havaz a kökény,
úgy tündökölnék mint kicsi csillagok,
s alatta lassú méltósággal
reszket az ősz feledett avarja.

Hol most a meddő tél hideg oszlopa?
A Nap tüzetől égnek a lombtetők,
szemünk káprázik, hogyha felnéz...
És a kigyúlt gallyak énekelnek!

Egy barna felhő elfödi a Napot,
a bokrok arca sűrű homályba vész,
de nemsoká a dombokon túl
ömlik a fény dagadó folyóként.

S felénk tart ismét, vágat a fákon át,
most óriási inga gyanánt lebeg:
s úgy lengenek föl s alá az árnyak,
mint koponyásfejű nagy pillangók!

A Föld, a Nap s a Víz frigye most szövi
a halhatatlanság üde láncait:
most száll ki bűvölő kezükből
párja után repeső madárka,

parányi szárnyát bontogató bogár
egy harmatos fű hajladozó hegyén,
s a fák ködébe visszaringó
gyermeki őz szeme tiszta fénye.

Gulyás Pál: A lombok fundamentuma

Ahogy az udvaron a fák
nyugodtan állnak helyükön,
mint hallgatag fakír, kinek
szemében nincs már semmi könny:
lelkednek csöndes lombjai
úgy néznek mély, szemeden át...
Kár volna háborítani
a lombok fundamentumát!

Nézz ki az ablakon, az ég
rád szórja kristályzaporát!
Óriási üveg a lég,
kápráztató varázspohár,
melyben ember és növény
egy mondhatatlan álmodat érez...
Aludj velük te is, szegény,
s ne nyúlj az álmok gyökeréhez!

30

Gulyás Pál: Egy ibolyáról

Egy ibolyát vittem haza
s most is itt él az illata.
Belepréseltem egy füzetbe,
hideg lapjára dideregve
lehullt a kis kerti virág,
siratva teste hajnalát.
Arcának bársony hamva vissza -
repült az égbe, mint a rab...

De könnyét a papír beitta,
égi illata itt maradt!
S most ez az illat a világom,
két karom esdve ráborul,
ő felé vonz az esti álom,
őt látom láthatatlanul.

Gulyás Pál: Hajnali séta az országúton

A fűvön csillog a harmat,
 a levegő még hideg,
 ez a friss hajnal, előtte
 megdobbannak a szívek. -
 Akit nem védett az álom,
 mint egy rejtelmes burok,
 az olyannak ez a hajnal
 fojtó kegyetlen hurok!
 most siet vissza a csontváz
 a sírnak mélységibe,
 a kakas most kukorékol,
 mert kergeti a szíve:
 csőrét élesen kitátja,
 teste borzongó-puha,
 csak úgy sugárzik belőle
 a föld elementuma.

Így megyek én két akác-sor
 közt a tág országúton,
 megyek csöndesen előre,
 merre megyek, nem tudom.
 Merre az akácok dőlnek,
 merre a szél keze ránt...
 Ki tudja most életében
 az egyetlenegy irányt? -
 Most egyetlen cél világít
 bennem: a harmat színe
 mely hamvas lepelt borított
 az úton mindenkire, -
 aki ember, aki állat,
 a harmat most rajta van,
 most az örök álom csillog,
 a fűszálon zajtalan.

Gulyás Pál: Bolygók

Bolygó a Föld, a Nap körül forog.
 Mint egy bánatos éjjeli bogár,
 a sugárzó mennyei sátorok
 között a Föld sötéten szálldogál.

Az ember is bolygó: a néma sír
 bolygója. A homályban hontalan
 szemléli a tartományok kinyílt
 virágait s letűnik nyomtalan.

Óh, mennyi bolygó van! Tolonganak
 egymás hátán vadul, míg nesztelen
 a hegyeken túl áldozik a Nap
 s az éj komor fejfája megjelen.

Gulyás pál: A viharzó diófa

Egy diófához vitt az utam.
Nincs harsona, kürt, hogy micsoda futam,
micsoda lobogás,
micsoda robogás
volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka.

Nem emberek kísérték utamon:
egy-egy szőlőtő, egy-egy üde lomb.
Alattam a por
milliárdja omolt
cigánykereket,
míg fenn a vidám Nap rámnevetett.

Egyszer csak villámot vert az ég,
megereszti a felhők lángszekerét!
Mint harciparipák,
tombolt a világ:
bérc, róna, berek...
Nyargaltak a tarkaruhás elemek.

Ott állt a fa elszántan, szabadon!
Zuhogott, zakatolt a fa, mint malom:
forgatta levelét,
rengette tetemét,
hidrafejét,
rohamozta a szélvihar ércerejét.

Száz karral hiába ragadta meg őt
a százkarú, ködsisakú levegő:
keserű gyökere
menekült lefele,
hol a halál
töltötte talpaiba italát.

Már fenn a szivárvány bontotta puhán
színeit a felhők várkapuján...
S mint harci vitéz,
vért ontani kész,
a fa vert szaporán:
száz ágboga száz repülő buzogány!

Rém volt ez a fa, mint rém a bölény,
mely őrjöngve fut börtöne rengetegén!
Az elrobogó
Föld felrohanó
dühe volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka!

Márai 13.

A lustaságról

Kétféle lustaság van: vízszintes és függőleges. Van ember, aki csak élete nagy távlataiban lusta; a tervekben; abban, hogy elodázza elhatározásait, döntéseit; lustán építi fel élete munkáját, mindent az időbe épít, a nagy messzeségbe. Aztán van a másik, a függőleges lustaság, mikor a pillanat előtt maradunk lusták, mikor nem gondoljuk, mondjuk, vagy cselekedjük azt, amit abban a pillanatban lehetne. Nem nyújtjuk ki a kezünket valami után, amit megszerezhetnénk, különösebb fáradság nélkül, s később talán csak nagy áldozatokkal tudunk megszerezni, nem megyünk a telefonhoz, nem írjuk meg azt a levelet, vagy nem jegyezzük fel azt a gondolatot, rögtön, akkor, abban a pillanatban. Ez az utóbbi fajta lustaság a veszedelmesebb. Ilyen elmulasztott, lustán elhanyagolt pillanatokon múlik az élet.

33

A parancsoló feladatokról

Egy napon megszólal egy hang. Éppen foglalkozol valamivel, vagy foglalkoztat valami: feladatkör, melyről azt hiszed, hogy elsőrendűen fontos és csak reád tartozik, csak a te dolgod. Már fölkészültél e feladatra, buzgón végzed munkád. S egyszerre megszólal a hang és ezt mondja: "Más a dolgod." S megvillan egy feladat lehetősége, melyre soha nem gondoltál ezelőtt. S tudod, ez a feladat nem lesz egészen veszélytelen számodra. Eltérít munkád addigi irányától, rendkívüli erőfeszítéseket követel majd, félreértések, viták, veszélyek sorozatát idézi fel. S mégis, mindent most hagynod kell. Gyakorlati érdekeidet súlyosan veszélyezteti az új feladat. S mégis, mindent félre kell tenned, vállalnod kell ezt a veszélyt, ezt az erőfeszítést, ezt az áldozatot, az új munkakört, ezt a sugallott és érthetetlen új feladatot. A hang parancsszavát nem lehet félreérteni.

Aki ilyenkor jól hall és engedelmeskedik, talán elbukik a feladat által felidézett világi veszélyek között, de megmenti lelkét. Aki süket, kényelmes, vagy gyáva, kényelmesen sétál odább az életben, de lelke sebzett, kielégületlen és nyugtalan marad. Válassz, barátom.

Az okosságról és a bölcsességről

Az okos emberek mindig fárasztottak, kimerítettek. Társaságukban úgy éreztem magam, mint valamilyen rosszhiszemű vizsgán. Örökké figyelnem kellett, mert ők is figyeltek engem, összehúzott szempillák alól, mint a vadász a vadat, vajon helyesen felelek-e okos megjegyzéseikre, elég okos vagyok-e ahhoz, hogy ők, az okosak, szóba álljanak velem? Nem, az okosak mindig fárasztottak. S nem is tudtam meg tőlük soha, semmi lényegeset. Többnyire csak azt magyarázták meg, miért nem jó valami: az élet, egy ember műve, a tavasz vagy az ősz? De azt, hogy az élet jó is, a halál természetes, az ember nem egészen reménytelen, nem mondták soha; mert okosak voltak.

Az okosság nem bölcsesség. Az okosság készség, idegrendszerbeli és értelmi fürgeség. A bölcsesség az igazság, a megnyugvás, az elnézés, a tárgyilagosság és a beleegyezés. Az okos emberek soha nem bölcsek, túl izgatottak ehhez, mintegy állandóan megrészegednek okosságuktól; de a bölcsek mindig okosak is, s ugyanakkor többek ezeknél, mert nem akarnak bizonyítani semmit. Az okosak társaságát kerüld, mert felizgatnak és végül megsértenek. A bölcsek társaságát keresd. Az okosakkal lehet beszélni. A bölcsekkel lehet hallgatni.

Az edzésről és rendtartásról

A szellemi alkotó munkásnak pontosan olyan edzési módszerekre, tréningre, egészségügyi és gyakorló rendtartásra van szüksége, mint a bajvívónak, vagy a műlovarnak, vagy az erőművésznek. Lompos, aljas, tisztátalan életmódból nem lehet másodpercekre kirándulni a legmagasabb rendű emberi erőfeszítés, az alkotó szellemi munka porondjára.

Az életmód, az egyszerű és mindennapos magatartás az életben, a táplálkozás, a környezet, a napirend, mindez megszabja egy vers vagy egy tanulmány minőségét is.

Nem beszélgethetsz délután öttől fél hatig Istennel, ha éjjel és napközben úgy éltél, mint egy disznó. A mohó, kapzsi vagy aljas életmód hulladékot dob munkád tengerszemébe is. Állandó gyakorlat kell a gondolkozáshoz; s az alkotáshoz még valami más is.

A készenlétről

S mert halandók vagyunk - az emberi élet legnagyobb ajándéka, hogy ezt a tényt mindennap egyszerűbbnek látjuk és tökéletesebben megértjük -, úgy kell rendezni köznapi életünket, mint aki készenléttben él. Mint Seneca, mikor Néró uralkodik az Urbsban; mint a hölgyek és urak a Conciérgerie pincéiben; mint minden ember, aki a forradalomban él. Mert az élet forradalom. Néha különösen az; például a korszakban, melyet most élünk, s mikor a tömegek ragadták magukhoz a vezetést.

Ezért r jour kell élnünk. Mindennap válaszolni a világnak, levélben, érzéssel vagy gondolattal. A kételyt, mely köznapijainkon felmerül, rögtön szemügyre venni; a kérdést, ha lehet, minden erőnkkel megválaszolni; feladatunknak esedékes szakaszát megmunkálni és bevégezni. A természet is r jour él; mindennap, mindent feldolgoz, elintéz, befejez, és helyére tesz.

A hivatalról és a hivatalnokról

Nincs korszak a fejlettebb, társadalomban élő emberiség életében, melynek kiválóbb költői és gondolkozói ne szidnák a hivatalt és a hivatalnokot. Csak a nomád ember és a horda nem ismerte ezt a panaszt. A társadalomba összeverődött embercsoportok nem nélkülözhetik ezt a szükséges rosszat, a hivatalt: Cicero éppen úgy szidja, mint Shakespeare vagy Montesquieu, s egyik

korszak sem tud meglenni nélküle. Mert kezdetben van egy tér, az agora, ahol az emberek nomád életükből összeverődnek, hogy megbeszéljék a közös emberi feladatokat; a tér körül felépül a város, a polis; a város körül, kóros és természetes sarjadzással, felépül az állam. Ez a folyamat ismétlődik évezredek át, egyhangú ütemmel. A hivatalnok a társadalom következménye, a hivatal a város életműködésének feltétele. Még senki nem talált fel helyette mást vagy jobbat.

S mindig rossz volt és mindig packázott a hivatal; gondoldj erre, mikor sorba állsz egy pénztár előtt, hogy udvarias és alázatos várakozás után adót fizethess, vagy megmentsél valamit, ami jog és törvény szerint máskülönben is a tiéd. A hivatalnak nem az a célja, hogy "jó" legyen. Célja nem emberi, hanem állami. A legjobb hivatalnok és a legtökéletesebb hivatal az, amely s aki nem zavarja túlságosan az életet. Amely s aki nem cselekszik túlságosan. Ha megalkudnak egymással, az élet és a hivatal, mintegy ötven százalékos egyezséget kötnek és nem bántják túlságosan egymást: ez a legtöbb. De erre csak nagyon fejlett, túlérlett, többnyire már elviruló társadalmak és hivatalok képesek.

A reszelt almáról

Bölcsen cselekszel, ha minden reggel, ébredés után és étkezés előtt, éhomra megeszel egy-két reszelt almát. Az alma titokzatos gyümölcs. Nem véletlen, hogy az emberiség öntudatában a legrégibb jelképek egyike. Az almafa volt a "tudás fája", az alma volt a bibliai tiltott gyümölcs. Nos, ennek a tiltott gyümölcsnek személyes köze van az emberhez. Talán szerepet játszott, mikor az embert elűzték a Paradicsomból; ezt nem tudjuk biztosan. De úgy észleltem, hogy a nyers, reszelt alma a mindennapos élethigiénia egyik biztos kelléke. Üdít, megnyugtatja a gyomrot, s szabályozóan hat a belekre. Különösen, ha az almát reszelés előtt tiszta kezekkel, gondosan megmosod, s aztán megöntözd citromlével. A hosszú életet nem biztosítja ez a szelíd tápszer, de gyomrod és beleid hálásan fogadják ezt a tiszta gyógyerejű mindennapos ajándékot. S az ember nemcsak szívével és elméjével ember, hanem gyomrával és beleivel is.

Az igazi butaságról

Mert a butaság is többféle. Vannak értelmes emberek, kiknek lelkében az értelem pislákoló fénye kialudt, mert szerencsétlen életkörülmények között születtek és nevelkedtek. Vannak emberek, akik buták, mert nem tudnak uralkodni testük fölött, elbutítja őket a szenvedély, lelkük lángját megfojtja az érzékek gögje. Vannak buta emberek, akik egyszerűen környezetük áldozatai. Ezeket sajnálni kell. De az igazi butaság meglehetősen ritka, s annál veszélyesebb és reménytelenebb. Az ember természettől értelmes lény. Az igaz, a sötét, a reménytelen butaságot olyan érdeklődéssel kell szemlélni, mint valamilyen ősi és félelmes természeti tünetényt, mint a kétfejű bornyút, mint a természet egy torz, érthetetlen ötletét, melynek - szó szerint - semmiféle értelme nincsen. Az igazi butaság feloldhatatlan. Mi hiányzik az ilyen ember lelkében és testében? A Szentlélek vagy bizonyos nedvek, mirigytermékek? A jód? A nemi hormon? Nem tudjuk pontosan. De amit tudnunk kell, hogy az igazi butákat minden módon tanácsos kerülni, feltűnés nélkül védekezni kell ellenük.

Ne akard meggyőzni az ilyeneket, mert nem jóindulatúak. A kedves, szegény hülyék jóindulatúak; a buta ember rosszindulatú. A hülyék Isten szegény gyermekei; a buták a pokol szövetségesei. A végzet ők, el kell viselni.

A szomorúságról

Ne hesseged el a szomorúságot. Oktalanul jön; talán öregszel ilyen pillanatokban, talán megértettél valamit, elbúcsúzol a szomorúság negyedórájában valamitől. S mégis, a szomorúság megszépíti az életet. Nem szükséges, hogy mesterséges világfájdalommal mászkálj a földi tereken, lehorgasztott fővel, az élet és minden tünemény reménytelen

mulandóságán elmélkedve, a tűnő örömök fantomjai után koslatva. Először is, az örömök, melyek eltűnnek, talán nem is voltak igazi örömök. Emlékezzél csak... Aztán: a szomorúság egy váratlan pillanatban leborítja csodálatos, ezüstszerű kődével szemed előtt a világot, s minden nemesebb lesz, a tárgyak is, emlékeid is. A szomorúság nagy erő. Messzebről látsz mindent, mintha vándorlás közben csúcsra értél volna. A dolgok sejtelmesebbek, egyszerűbbek és igazabbak lesznek ebben a nemes ködben és gyöngyszín derengésben. Egyszerre emberebbnek érzed magad. Mintha zenét hallanál, dallam nélkül. A világ szomorú is. S milyen aljas, milyen triviális, milyen büfögő és kibírhatatlan lenne egy teljesen elégedett világ, milyen szomorú lenne a világ szomorúság nélkül!

Az egészségről és az igazságról

Amikor a betegség környékezik, igen nagy erővel és akarattal egy ideig még úr maradhatsz a nyavalya fölött. Az elején. Mikor még csak lopakodik körülötted a végzet. Méregeti erőidet, mint a küzdő az ellenfelet. Ha ilyenkor nagyon odafigyelsz, nagyon erős vagy, igaz rendet tartsz lelkedben, dolgaidban - az egészség: igazság -, talán te maradsz a párharc kezdeti idejében az erősebb. Egészségesnek maradni annyi, mint tisztességesnek és igazságosnak maradni.

infó XII. évfolyam, havi információs kiadvány.

No. 126.

Lezárva: 2010. április 22-én, Debrecen.

"Segítőkéz" Lelkisegély Telefonszolgálat

e-mail: debrecen27@sos505.hu

www.debreceni-lstsz.hu

Rénes László @

Támogató: NCA Északalföldi Regionális Kollégiuma